

(ISSN: 2602-4047)

Türe, H. (2022). Family Involvement in Cultural Heritage Education: Teachers' and Families' Views on Virtual Museum Practices, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 7(18), 1689-1756.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.613>

Article Type (Makale Türü): Research Article

FAMILY INVOLVEMENT IN CULTURAL HERITAGE EDUCATION: TEACHERS' AND FAMILIES' VIEWS ON VIRTUAL MUSEUM PRACTICES*

Hatice TÜRE

Assist. Prof. Dr., Anadolu University, Eskişehir, Turkey, haticeture@anadolu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3118-2997

Received: 15.07.2022

Accepted: 14.08.2022

Published: 03.09.2022

ABSTRACT

Museums have an important function in cultural heritage education and they are significant institutions with diverse aspects related to the works they display, which accommodate abstract and concrete cultural heritage factors and present detailed information regarding the history, art, science and lifestyles of past civilizations. Virtual museums provide opportunities for online visits of these works through the transfer of the collections of works displayed in a museum into digital platforms. Teachers, who study at the Distance Learning MA Program on Character and Values Education at Anadolu University, work in various areas and took place within the scope of this study, prepared a virtual museum tour practice plan within the scope of a learning outcome related to cultural heritage. The teachers gained experience by practicing the virtual museum tour plan at home with the participation of their own family members. The aim of this study is to determine the views and experiences of teachers and families regarding the virtual museum tour carried out on cultural heritage education. The phenomenology pattern, which is one of the qualitative study patterns, was used in the study. The study was conducted with 10 teachers studying in the Distance Learning MA Program on Character and Values Education at Anadolu University and the families of these teachers. In the study, the data were obtained in a written form developed separately for teachers and families, through teacher and family data collection forms comprising of standardized open-ended questions. The phenomenological data analysis technique was used in the analysis of the study data. As a result of the study, it has come forth that the virtual museum tour practice regarding cultural heritage education provides various outcomes for teachers, both personally and professionally. In the study, the results that the families participating in the virtual museum tour practice regarding cultural heritage education acquired various outcomes such as obtaining different types of information and awareness of the significance and wealth of cultural heritage. It has come into view in the study that the virtual museum tour practice realized with the participation of the families impacts communication and interaction within the family positively. At the end of the research, various recommendations for practice and research were presented.

Keywords: Cultural heritage, family involvement, virtual museum.

*This research was supported by Anadolu University Scientific Research Projects Coordination Unit.

INTRODUCTION

Culture is an important factor that reflects the lifestyles, values, traditions of communities and provides that they live together with the awareness of belonging, unity and solidarity. It distinguishes the community it belongs to from the other societies. When the continuity of culture cannot be provided, in other words, when culture cannot be transferred to future generations, countries face the danger of the loss of societal belonging and communal continuity (Şavakan, 2016, p. 1302). Currently, the developments in globalization and information and communication technologies removed the cultural and communal borders. This situation causes cultural degeneration and also cause the individuals to face identity confusion (Gross & Rutland, 2017; Kılcan & Akbaba, 2013; Dağistan Özdemir, 2005). In spite of some negative effects of the developments in information and communication technologies (Fornasari, 2021), the opportunity that the information on culture displayed at museums provides occasions for it to spread to a worldwide public (Schweibenz, 1998) and also offers online education opportunities to help cultural factors to be recognized ensures positive affects as well (Fornasari, 2021).

As the cultural continuity of communities is provided by transfer from generation to generation, the whole of basic factors that make up all cultural accumulation of a community is accepted as “cultural heritage” (Külcü, 2015). Museums has an important function in cultural heritage education and they accommodate abstract and concrete cultural heritage factors and present detailed information (Schweibenz, 1998) regarding the history, art, science and lifestyles of past civilizations (Ulusoy, 2010). Museums make up a bridge between the past and the present and they provide individuals obtain information on cultural heritage and gain awareness of it. Also, as Eyvazova emphasizes (2018, p.84), there are rich learning environments in museums for the transfer of cultural heritage to future generations.

The concept “virtual museum” came up with the bringing of the museums to access in online platforms through the internet (Aktaş, Yılmaz & İbrahimoglu, 2020, p.1297). A virtual museum can be defined as the visiting of works accessible online through the transfer of the collections of works displayed in a museum. Virtual museums provide opportunities for visitors to visit different museums in different parts of the world independent of time and place. The first example of virtual museums was the Virtual Library Museum Page in 1994 and this web page was supported by the International Council of Museums (Bowen, 2002). Virtual museums are categorized according to their content, interaction, virtual visit time, communication style (descriptive, narrative, dramatization-based), the scope and continuity (Ferdani, Pagano & Farouk, 2014, p. 10-12)

Cultural heritage education realized through virtual museums is a type of education with cognitive, affective and intellectual dimensions. In education actualized by using virtual museums in the learning-teaching processes, students will be able to learn topics related to cultural heritage meaningfully and permanently (Aktaş, Yılmaz & İbrahimoglu, 2020, p.1298). Due to the contributions of virtual museums to cultural heritage education, public institutions in Turkey have also made various practices related to virtual museums. In this context, the Turkish Republic Cultural and Tourism Ministry has added virtual visit links to its website. The Ministry also realized a

project titled "Sharing History: Virtual Museum Project" in 2015 in order to support the recognition of the cultural heritage of countries in the international area (Cultural and Tourism Ministry, 2015).

Families are the first and most effective teacher of the children (Zigler, Pfannenstiel & Seitz, 2008) and first information about culture is acquired in the family. Therefore, there are various uses of family involvement in cultural heritage education for students. According to Dinç (2011, p.57), family involvement "is a systematic approach aimed at supporting families by increasing the communication and continuity between school and families, educating them, providing their participation in education and enriching the educational programs." Via family involvement in cultural heritage education, it can be ensured that students reinforce what they learn at school, reflect what they learn regarding cultural heritage in real life and obtain knowledge from their families (Türe, 2020, p.388). Family involvement practices impact students' academic achievements, problem-solving and social skills development positively (Smith et al., 2019). In fact, with the study results in the literature, it has been revealed that family involvement in lessons has benefits in the form of increasing students' academic achievement, developing various skills, strengthening family-teacher-student communication and performing effective learning at home (Türe & Deveci, 2021; Keçeli-Kaysılı, 2008; Zigler, Pfannenstiel & Seitz, 2008). Thus, it can be stated that the participation of families in virtual museum tour practices for cultural heritage education will have various benefits for students.

For the protection and sustainability of cultural heritage, it is important to increase the sensitivity and awareness of adult family members as well as students toward cultural heritage (Güneş & Alagöz, 2018, p.755). One of the important dimensions of the family involvement model developed by Epstein (2008) in the literature emphasizes the development of various skills of families, especially parenting, by providing family involvement in school and lessons. This dimension aims to provide appropriate learning environments at home to support their children and to provide education and support to families on various issues they need. Therefore, it is seen as an important dimension to ensure that families obtain various information about their own and their children's development in family involvement studies. As a matter of fact, there are study results in the literature that reveal that family participation in school and classes enables families to obtain various information, supports their personal development and raises awareness about supporting children. In the study conducted by Türe and Deveci (2021), which is one of these studies, it was concluded that providing family involvement in social studies courses contributed to families' acquiring various information and personal development. In another study conducted by Altan (2019), it was concluded that family involvement studies in the preschool period contributed significantly to parents' lifelong learning skills. Zigler, Pfannenstiel and Seitz (2008), in their longitudinal studies conducted by making regular home visits to families, found that families' various skills improved with the practice. In addition, Balli, Demo and Wedman (1998) found that families found home learning activities beneficial for them, where there are examples of real-world situations that are frequently encountered in daily life. Based on the results of this study, it can be stated that the virtual museum tour practice for cultural heritage education in life is important in terms of contributing to the education of adult family members with family involvement.

Various studies on virtual museum tour practices are included in the literature. In the literature, there are studies examining the views of teachers on the use, benefits and limitations of virtual museums in lessons (Aladağ, Akkaya & Şensöz, 2014; Karataş et al., 2016; Altınbay & Gümüş, 2020; Egüz, 2020). In some of the studies in the literature on virtual museums, the views and experiences of prospective teachers were determined (Çalışkan, Önal & Yazıcı, 2016; Sungur & Bülbül, 2019; İlhan, Tokmak & Aktaş, 2021; Islek & Danju, 2021). In addition, Arabacıoğlu and Okulu (2021) examined the activity plans of prospective teachers studying in different programs for virtual museum tours. In addition, study on virtual museums was carried out by Ulusoy (2010) and Cordorvil (2022) for university students. Ulusoy (2010) revealed the effect of virtual museum application on the attitudes of open education faculty students toward history courses in his study. In the study conducted by Cordorvil (2022), to reveal the use of virtual museums as a tool in religious education with a sample examination, university students were enabled to examine the virtual Para Religious Art Museum in Belem. In the literature, studies have been conducted with the participation of secondary and high school students in virtual museums. These studies include those carried out within the scope of history (Okolo et al. 2011; Kaya & Okumuş, 2018). Okolo et al. (2011) determined the effect of virtual museums on the academic achievement of 8th grade students in history courses. Kaya and Okumuş (2018) evaluated the use of virtual museums in history lessons according to the views of 10th grade students. In addition, study on the use of virtual museums in social studies courses attended by secondary school students has been found (Ambusaidi & Al-Rabaani, 2019; Çınar, Utkugün & Gazel, 2021; Elbay, 2022). In the study conducted by Ambusaidi and Al-Rabaani (2019), the effect of the use of virtual museums in a social studies course on the academic achievement of 8th grade students and their attitudes toward archaeology was determined. Çınar, Utkugün and Gazel (2021) revealed the views of 7th grade students on the use of virtual museums in social studies courses. Similarly, Elbay (2022) examined the benefits and limitations of virtual museums in line with the views of 7th grade students. In addition, a bibliometric study examining the objectives of 223 studies conducted in the field of education for virtual museums was found in the literature (Franceschi & Alvarez, 2021).

To transfer cultural heritage to future generations, individuals need to gain sensitivity about cultural heritage and be aware of its importance. To achieve this, it is necessary to associate cultural heritage education with different courses and to realize it by using different teaching practices (Dağıstan Özdemir, 2005, p. 25). It can be said that the achievements in most curricula, such as life science, social studies, visual arts, music, Turkish, history, geography, Turkish language and literature are suitable for the realization of various teaching practices in virtual museums for cultural heritage education in Turkey (Bülbül, 2016; Çengelci, 2012; Deveci, 2009; Yeşilbursa, 2011). Teachers working in different fields in the Distance Learning MA Program on Character and Values Education within the scope of the present study have prepared a virtual museum tour practice plan consisting of three sections: Planning, implementation and evaluation for the virtual museum tour within the scope of an acquisition related to cultural heritage. Teachers carried out a virtual museum tour for the cultural heritage education that they would benefit from in their professional lives with the participation of their family members. The parents, siblings, nephews and children are among the family members of the teachers

participating in the virtual museum tour. Thus, it was ensured that the teachers gained insight and experience about the place of virtual museum visits in cultural heritage education, the families being a resource to be used in cultural heritage education, the contribution of family participation activities in cultural heritage education to adults and children. Families attended the virtual museum tour for cultural heritage education and gained awareness about the importance of cultural heritage.

With the present study, the views and experiences of teachers and families regarding the practice of virtual museum tours within the scope of cultural heritage education were revealed. Since the teachers' virtual museum tour practice experiences are presented in the study, it is thought that the study will be a guide for the teachers who will practice virtual museum tours. In the literature, no study has been found on cultural heritage education by providing family involvement in cultural heritage education and benefiting from family involvement and virtual museums. In this respect, it is hoped that the study will contribute to the literature and provide a source for those who will conduct study on this subject.

The Purpose of the Research

This research aimed to determine the views and experiences of teachers and families regarding virtual museum tour practices for cultural heritage education. For this main purpose, answers to the following questions were sought:

- What are the views of the teachers about the virtual museum tour for cultural heritage education?
- What are the views of the teachers about the contributions of the virtual museum tour for cultural heritage education?
- What are the recommendations of the teachers about virtual museums and those who will carry out virtual museum tour practices?
- What are the views of families about the virtual museum tours for cultural heritage education?
- What are the views of the families about the contributions of the virtual museum tour practice for cultural heritage education?
- What are the recommendations of the families about virtual museums and virtual museum tour practices?

METHOD

In this section, the research design, participants, data collection tools, data analysis, credibility and ethics are explained.

Research Design

The study was designed according to the phenomenology pattern, which is one of the qualitative study patterns. Phenomenology study can be carried out on subjects that individuals experience in a concrete way. It is aimed to understand and explain how this experience is formed by revealing what the common experiences of all

individuals participating in the study on the subject focused on the phenomenology study (Güler, Halicioğlu & Taşğın, 2015). Phenomenology study is handled in two different ways: Descriptive phenomenology and interpretive phenomenology. In descriptive phenomenology, the aim is to describe the experiences of individuals on the subject under investigation (Ersoy, 2016). Teachers within the scope of the study have gained concrete experiences regarding the practice of virtual museum tours by organizing virtual museum tours with their families. Descriptive phenomenology was adopted with the aim of understanding, explaining and describing the experiences of teachers and families in virtual museum tours.

Participants

A criterion sampling technique was used to determine the participants of the research. In the research, it was aimed to ensure the transferability of the research by determining the participants according to the criterion sampling, which is one of the purposeful sample types (Yıldırım & Şimşek, 2021, p.294). In criterion sampling, individuals who meet certain criteria are included in the study group of the research. In this context, the participants consisted of 10 teachers studying in the Distance Learning MA Program on Character and Values Education at the Graduate School of Educational Sciences, Anadolu University and the families of these teachers. The professional groups of those studying in the Distance Learning MA Program on Character and Values Education vary in the form of teachers, physicians, soldiers, religious officials and health managers. In determining the participants of the study, the criterion of teaching profession among those studying in the Distance Learning MA Program on Character and Values Education was taken as a basis. Criterion sampling is especially preferred in terms of meeting the criterion of participation of individuals with experience in phenomenology study (Baltacı, 2018). In this respect, the fact that teachers have the experience of practicing virtual museum tours with their families is one of the study criteria. Information about the teachers and family members participating in the study is shown in Table 1.

Table 1. Information for the Participants

Item number	Teacher number	Teacher's Gender	Field	Family Number	Family Members Participating in the Study
1	T1	Female	Music teacher	F 1	Husband and nephew
2	T2	Female	Turkish teacher	F2	Husband, mother, father, daughter and son
3	T3	Female	History teacher	F3	Husband and two daughters
4	T4	Female	Religion culture and moral knowledge teacher	F4	Husband, mother, son and daughter
5	T5	Female	Guidance and psychological counseling teacher	F5	Sister and brother
6	T6	Female	Decorative arts teacher	F6	Husband, daughter and son
7	T7	Male	Primary school teacher	F7	Wife and son

8	T8	Female	Math teacher	F8	Mother and brother
9	T9	Female	Social studies teacher	F9	Husband and daughter
10	T10	Female	Pre-school teacher	F10	Mother and father

Nine of the teachers participating in the study were female and one was male. Each of the teachers who participated in the study works in a different field. The fields of the participating teachers are music teacher, Turkish teacher, history teacher, religious culture and moral knowledge teacher, guidance and psychological counseling teacher, decorative arts teacher, primary school teacher, math teacher, social studies teacher and preschool teacher. The number of family members whom teachers practice virtual museum tours varies between two and five. Within the scope of the study, the total number of family members who expressed their views by participating in the virtual museum tour practice carried out by teachers was 27. In the findings section, teacher participants of the study were expressed as T1, T2, etc. and family participants as F1 family member (husband), F2 family member (mother) etc.

Data Collection Tools

In the study, the data were obtained in writing through the teacher data collection form and the family data collection form, which consisted of standardized open-ended questions developed separately for teachers and families. Patton (2018, p.346) states that it is useful to use the data collection form, which consists of standardized open-ended questions, when people who do not have a researcher ID participate in the data collection process, in other words, when the researcher does not have the opportunity to collect face-to-face data from the participants. All of the teachers who participated in the study lived in different cities. Therefore, the study data were obtained in writing using a data collection form consisting of standardized open-ended questions. Within the scope of the study, teachers were informed about the virtual museum tour practice online and data collection forms were sent to teachers online. After the virtual museum tour practice was completed, teachers sent their written views and the written views of their family members to the researcher online. Teacher and family data collection forms consist of two parts. In the first part of the forms, information about the virtual museum tour practice was given and it was stated that participation in the practice and expressing a written view after the practice were voluntary. The final form of the data collection forms consisting of standardized open-ended questions created by the researcher was taken from two experts who carried out studies on family involvement and cultural heritage education. As emphasized by Patton (2018), these data collection forms included subject-oriented questions. Three questions were obtained from the family data collection form and five questions were obtained from the participants in the teacher data collection form.

Data Analysis

The data obtained from the study were analyzed by phenomenological data analysis techniques. In descriptive phenomenology, the data are constructed in the form of describing the themes obtained from the experiences of the individuals participating in the study (Ersoy, 2016). In phenomenological data analysis, first, important

sentences related to the study are determined and irrelevant sentences are excluded from the data analysis. Important sentences are grouped together and themes are reached from the expressions created based on these sentences (Moustakas, 1994, cited by Ersoy, 2016). These study data were first examined in detail and important sentences about the experiences related to the virtual museum tour practice were determined. Those that were repetitive and not related to the study were excluded from the study. Similar expressions emerging from important sentences are gathered under common themes. These themes were described by presenting direct quotations from the views of the participants during the definition of the findings.

In order to ensure consistency in qualitative research, support is received from an expert who is not included in the research group for the entire examination and evaluation of the article resulting from the research (Kılınç et al., 2017, p.285). In this research, it was ensured that an expert in the field of social studies education examined and evaluated the article as a whole. The expert expressed the opinion that the article is consistent in itself as a whole.

Credibility and Ethics

Permission was obtained from the Anadolu University Scientific Study and Publication Ethics Committee on 24.06.2022 with protocol number 329619 for the transformation of virtual museum tour practices carried out by teachers and families into study. Participation in the study was based on volunteering and permission was obtained from the families of the teachers. While creating data collection tools in the study, expert opinions regarding the questions in the family and teacher data collection forms were taken. In qualitative studies, cross-checking of expressions is performed by comparing the expressions developed by different researchers to the results that emerge independently to ensure credibility (Creswel, 2017, p. 203). Within the scope of the study, the statements were cross-checked with the support of an expert who carried out studies on cultural heritage education and technology. In the study, the identities of the participants were kept confidential. Numbers were given to teachers and families who participated in the study to ensure this. The views of all teachers and families participating in the study were included and the views of all participants are shown in numbers in the findings section.

FINDINGS

The findings obtained as a result of the analysis of the data obtained from the study are explained under the headings of "Teachers' Views on the Virtual Museum Tour Practice for Cultural Heritage Education" and "Families' Views on the Virtual Museum Tour Practice for Cultural Heritage Education".

Teachers' Views on the Virtual Museum Practice for Cultural Heritage Education

The views of the teachers about the virtual museum practice carried out within the scope of the study are explained under the themes of "Teachers' Views on the Virtual Museum Tour Practice Process", "Teachers' Views

on the Contributions of the Virtual Museum Practice" and "Teachers' Recommendations for Virtual Museums and Virtual MuseumTour Practitioners".

Teachers' Views of the Virtual Museum Tour Practice Process

In the study, it was concluded that the teachers explained their views about the virtual museum tour practice process in the form of virtual museums, determining the virtual museum where the practice was made, performing the virtual museum tour practice and the problems experienced during the virtual museum tour practice process. Findings related to this are shown in Table 2.

Table 2. Teachers' Views of the Virtual Museum Tour Practice Process

Virtual museums where practices are made
Zeugma Mosaic Museum
Antalya Museum
Istanbul Toy Museum
Şanlıurfa Göbekli Tepe Archaeological Site
Ankara Ethnography Museum
Anıtkabir Museum
Anatolian Civilizations Museum
Hagia Sophia Mosque
Determination of the virtual museum where the practice is made
Being interested
Being related to the field
Using it in his/her lessons
Being on the agenda
Attracting the attention of his/her children
Being suitable for different age levels
Selection of family members
Including elements that reflect national culture
Realization of virtual museum tour practice
Providing information about the implementation plan
Taking note of remarkable works
Creating a museum artifact card
Creating a family directive
Examination of brochures related to the museum
Supporting the virtual museum tour practice with video
Comparison of the works in the museum with today's items
Asking questions about the works in the museum
Creating ceramic items
Investigation of the work determined during the practice
Ensuring that families make presentations
Obtaining written views from families
Problems experienced during the virtual museum tour practice process
Museum designation
Technical question
Creating a plan suitable for the family level

Determination of the Virtual Museum Where the Practice is Made

Most of the teachers stated that they were related to their own fields when determining the museum where they carried out the virtual museum practice and that they considered the subject that they and their family members were interested in. T9: "I am a social studies teacher. I planned a virtual tour to the Anatolian Civilizations Museum related to my area. In 2002, when I was a student in Ankara, I visited this museum within

the scope of our lesson." She stated that he planned a virtual museum tour to a museum related to his field. T8 stated that she planned a virtual museum tour to Ankara Ethnography Museum because he was interested in it: "I am a mathematics teacher. I like to study old things and clothes. For this reason, I preferred to visit the Ankara Ethnography Museum to examine the elements that reflect our national culture. T1, one of the participating teachers, stated that she determined the Zeugma Mosaic Museum to apply for the virtual museum tour because it is related to his field, used in his lessons and was on the agenda.

"The reason I preferred this museum was that I read various news about the Zeugma Mosaic Museum many times in my daily life and it was frequently on the agenda. I thought it would be easy to explain since it was designed in a remarkable and understandable order. In addition, I am a music teacher and as a teacher who carries out folk culture lessons as well, Zeugma's fondness for art, mosaics and various artworks have made me prefer this museum. "

T3 stated that she planned a virtual museum tour to the Istanbul Toy Museum because it was related to his field and attracted the attention of his children. "I am a history teacher. Toys are the most important historical artifacts that show the development of humanity. For this reason, I wanted to watch the Istanbul Toy Museum with my children and my husband. In addition, both of my daughters love toys; I took them into consideration when choosing a museum." T4, "I work as a teacher of religious culture and ethics. I visited the museum, which is important in terms of the history of religions and planned a virtual tour to Şanlıurfa Göbekli Tepe Ruins because I felt that my interest and interest in the field I was planning to specialize in increased" and explained that she planned a virtual museum tour to Şanlıurfa Göbekli Tepe Ruins because it was related to his field and attracted his interest. Since T6 is related to her field, she wants to make a tour practice in a virtual museum where intangible cultural heritage works are exhibited. "My field is handicraft education and decorative arts teaching. Due to my field, I produce works of handicrafts. There are examples of intangible cultural heritage in my preferred Ankara Ethnography Museum. The reason for me to establish a connection between my area and the museum is the reason for me to practice in this museum. "

T2 explained that she determined the Ceramics Hall in the Antalya Museum to be the museum where a virtual museum tour would be held because she thought all the family members who would participate in the virtual museum practice were suitable for the age group: "We made this practice with 6 people, including my husband, mother, father, 9-year-old son and 7-year-old daughter. When we look at the participants, since three generations will be together, there should be a museum and a department that will appeal to different age groups. Therefore, I determined the Ceramics Hall in Antalya Museum for the tour.

T5, T7 and T10 stated that they received views from family members for the museum where the virtual museum practice would be made. T5 stated that she received a view from her family member, who is a social studies teacher, about determining the museum where the virtual museum tour would be held and that he realized that the gain they determined was related to his field of guidance and psychological counseling:

"My field is guidance and psychological counseling. Before preparing the activity, I examined the school and classroom guidance programs one by one. However, I did not see any gain that could be fully suitable for the virtual museum tour. With the help of my brother in this regard, I preferred an achievement of the social studies course and made a plan accordingly. I chose the he/she gives examples by studying the elements that reflect the national culture in his/her family and surroundings. I also understood that the gain I chose was not far from the guidance programs and that I could create opportunities for family communication, especially because of the emphasis on family and environment."

T7 stated that he received views from family members for the museum where the virtual museum practice would be made: "My field is primary school teacher. At this event, my wife and I decided on the place to visit. We had the opportunity to visit Anıtkabir in reality and we made a virtual tour here because we wanted to have this experience on the virtual tour." T10 said, "I informed my family members that we will make a virtual museum tour. We decided on a virtual tour to the Hagia Sophia Mosque, which my parents wanted to see a lot but could not go due to the pandemic, which is always frequented by local and foreign tourists. "

Realization of the Virtual Museum Tour Practice

Most of the teachers stated that they first informed the family members about the implementation plan in the virtual museum practice, asked various questions to the family members about the works in the museum and asked the family members to compare the artifacts in the museum with the current artifacts. T3 stated that before the virtual museum practice, she gave information to her family about the practice, asked questions to family members during his virtual tour and that family members compared today's works with the works in the museum: "First, I gave information about the virtual museum. While visiting the Istanbul Toy Museum, I explained and asked questions to my husband and daughters. My daughter immediately picked up her toys and compared them to her own. At the end of the event, I asked them to tell me their feelings and thoughts." Similarly, Teacher T1 stated that she gave information to family members about the practice plan before starting the virtual museum tour, asked family members to take notes on the points that attracted their attention during the practice and at the end of the practice, she asked various questions and evaluated the virtual museum practice with the following words:

"At the beginning of the practice, I gave various initial information about Zeugma and Mesopotamian civilizations. I answered the questions of my husband and nephew and we started visiting the museum. I also asked them to take notes of the artifacts that caught their attention during the tour. In particular, we read the information about one of his most important works, the Gypsy Girl Mosaic and made speeches on it. In the evaluation section, I asked the participants to share their feelings and thoughts about the tour. We talked about the work they took notes on. They shared their recommendations. "

T2 stated that she first explained the practice plan to the participating family members in the virtual museum practice, introduced the works in the virtual museum visited and asked questions about the works that attracted their attention and their present-day counterparts and received the views of the family members. T2 explained that after the virtual museum tour was completed, they created a Family Ceramic Works Museum as follows:

“I chose Antalya Museum from the website of the Ministry of Culture and Tourism. We examined the artifacts found in the Ceramics Hall of the Museum. I asked my family questions about what materials these works could have been made with and for what purposes they were used and we chatted. I wanted everyone to express their view about the works. We talked about what materials and how the artifacts can be made. My parents told me that they used similar pitchers, cubes and various earthenware items in the village when they were young and shared their experiences. We talked about what attracted their attention to the virtual museum tour. We also talked about the similarities and differences between the items used today and the works he saw in the museum. The children also examined the items in the house and compared them to what they saw in the museum. I have supplied ceramic dough before. We transformed the ceramic dough into work by giving various shapes on the table where all the event participants were gathered. Participants tried to make works similar to those in the museum. During the construction phase, I wanted everyone to think that they were a ceramic master who lived in the past and try to understand how they felt. We have created the Family Ceramic Works Museum to be exhibited in an appropriate section prepared at home. Meanwhile, we talked about how the masters of ceramics might have done the works in this museum.”

One of the teachers, T4, explained that they examined the brochure of the relevant museum in the virtual museum tour practice, that the works in the museum attracted the attention of the family members, that study was carried out for the work that attracted their attention after the virtual tour was completed and that the report was prepared with the following words:

“The website where the museum will be visited was found and the brochure about Göbekli Tepe was examined. From the documents available, it was tried to understand that the works in Göbekli Tepe will be visited and what these sculptures mean in terms of history and culture. During the tour, attention was drawn to a few works in the museum and in-depth study was conducted on them. In the study and examination, the reason for the selection of the work, the area of use of the work and the reason for its use were stated. At the end of the event, the family participants prepared a study report on the work they chose. ”

Teacher T5 stated that she provided information to family members by creating instructions for the virtual museum practice, created museum cards to be used during the virtual museum tour practice and used videos in the practice:

“I created a family activity directive to make a virtual tour to the Ankara Ethnography Museum. I handed over the museum cards, which included some sections in the museum, to the participants

before the event. We first watched a short promotional video of the museum. Together with my family members, we completed the virtual tour in accordance with the instructions on the site. Each family member shared what he wrote on his own museum card through mutual questions, answers and conversations. "

Similarly, T6, one of the teachers, made use of videos in the virtual museum tour practice. T6 stated that she prepared a worksheet for family members to use in her virtual museum tour and at the end of the practice, she enabled family members to conduct study and presentation:

"I prepared videos to be watched about intangible cultural heritage for use in the event. I made all the preparations on the computer for the tour to the Ankara Ethnography Museum. I have also prepared the worksheets. On the museum tour, everyone in the family chose an intangible cultural heritage. After the tour was completed, study was conducted on the selected work. Family participants made presentations about the investigated works in turn. The works related to the intangible cultural heritage in the house were brought together and talked about these works. "

T8 stated that she informed the family members about the virtual museum tour plan, that she made sure that a department was selected during the tour and that study was carried out in the selected department after the tour was completed:

"I told my family how to do the activity. I stated on the website that the clothing hall, hand embroidery hall, woven works hall, metal works hall, tile and glass works hall sections of the Ankara Ethnography Museum will be visited virtually. During the museum tour, we chose a family section. After the tour was completed, my family did study in the selected department and shared their study reports."

One of the teachers, T7, created a family directive in the virtual museum tour practice with the participation of the family, shared the brochure of the museum and made the family members examine it. T7 drew attention to the works in the museum during the virtual tour and received a written view from the family members at the end of the activity. T7's view on this is as follows:

"I created a family activity guideline to make a virtual tour to the Anitkabir Virtual Museum. I shared the Anitkabir Virtual Museum brochure with my family. The shared museum brochure was reviewed. During the tour, I drew particular attention to the painting showing the Turkish woman carrying ammunition to the front with her child on her back. At the end of the event, I asked the family members to share what they learned at the event and their feelings and thoughts about the event. "

Similarly, one of the teachers, T9, created a family instruction for virtual museum tours. T9 stated that she enabled family members to identify remarkable work during the tour and to make an evaluation by studying this work after the tour and presenting their views about the tour with the following words:

"I informed my family members that a virtual tour would be organized to the Anatolian Civilizations Museum. We have determined the day and time of the event. I created a virtual museum tour directive for my family. We made the tour according to the order in the directive. A work that attracted attention during the family museum tour was determined. After the tour, my family did study on that work and I made my family make evaluations about the activity."

T10, one of the teachers, accessed information about the museum by conducting study before the virtual museum tour and answered the questions of the family members about the virtual museum tour by presenting this information to the family members during the virtual museum tour. T10 stated that after the tour was completed, she made an evaluation by taking the views of the family members with the following words:

"I studied Hagia Sophia myself for the virtual tour. I thought it would be more effective to make a virtual tour by giving detailed information. I made a preliminary preparation on the importance of the history of Hagia Sophia and the important structures within it. We have set the date and time of the event. During the virtual tour, I shared the information I obtained through the study and answered the questions of my parents. After the event, I made an evaluation by taking an view from them about how the activity went and what they learned."

Problems Experienced in the Virtual Museum Tour Practice Process

It has been revealed that some of the teachers within the scope of the study have problems in determining the museum to be visited, creating a plan appropriate for the family level and technical issues regarding the virtual museum tour practice. T3 said, "I first thought about determining a museum to do the activity. I had to find a subject that all four of us had in common, especially because we would watch it as a family." T2 stated that she had difficulty choosing the museum to be visited and the parts of the museum to be visited as follows: "Determining which museum and which part of the large museums to visit forced me at the planning stage. I have been to almost all the virtual museums to make this choice. I was hesitant about what kind of activity we could do in each museum and department. "

T7 stated that he had difficulty planning a virtual museum tour in accordance with the family level with the words "I had some difficulty in how to do activities related to the suitability of the activity to the family level during the planning phase."

One of the teachers, T1, stated that she had some problems arising from the internet with the words "I experienced some problems due to the occasional pauses of the internet in the practice section." Similarly, T8 said, "I had problems arising from the internet while doing the activity. Sometimes there were disconnections in the connection. "

Teachers' Views on the Contributions of Virtual Museum Tour Practice

By analyzing the data obtained from the study, it was revealed that the virtual museum practice of the teachers provided various contributions to themselves and their families. Findings related to this are shown in Table 3.

Table 3. Contributions of Virtual Museum Tour Practice According to Teachers

Contributions for families
Learning that museums are easily accessible
Awareness of the importance of art
Being informative
Awareness of cultural heritage
Contributions for teachers
Professional contributions
Recognizing the importance of cultural heritage practices
Recognizing the importance of family involvement practices
Wanting to apply it in his/her lesson
Seeing that he/she provides effective teaching
Awareness of virtual museums
Learning to plan a virtual museum tour
Empathizing with his/her students
Personal contributions
Being informative
Spending quality time with his/her family
Recognizing the richness of cultural heritage

Contributions for Families

T1 stated that family members learned that museums were easily accessible with the virtual museum tour practice and that family members were aware of the importance of art: "My family learned that various museums that they could not go, could not see and were curious about were accessible with the virtual museum practice. They also expressed their views on what various works mean and how valuable art is." T6 explained that her children became aware of cultural heritage with the virtual museum tour practice with the following words:

"The virtual museum tour with family involvement was the most productive activity we have ever done as a family. I was also surprised and happy that the virtual museum activity provided the cultural heritage awareness that I could not give enough to my children despite being a part of my work for years. The effects of the activity still continue on my children, one of whom is 11 and the other is 6 years old. "

One of the teachers, T8, said, "The activity enabled us to learn new information. My mother stated that it was her first virtual museum tour. It was a different and beautiful event for him. It enabled us to spend quality time together as a family." she said that they gained information and had a good time as a family with his virtual museum tour. T4 stated that each family member made comments about the virtual museum visited, obtained various information and spent quality time in the virtual museum tour as follows:

"It was an activity that provided visual and auditory learning. Each of the family members made comments according to their own knowledge and with this activity, they gained extensive knowledge about the museum. Our family members of all ages were excited throughout the virtual tour and we realized that everyone had different thoughts and information. As family members, we have not had an activity together outside of food for a long time, we came together with such an activity. We enjoyed a very nice time.

Contributions for Teachers

T7 stated that since he implemented a virtual museum tour, he was aware of the importance of including cultural heritage practices in professional life and family and that:

"While searching for a virtual museum, I saw how much cultural heritage elements our country has. I understood that it is important that the activities we do at school are aimed at family involvement as much as possible. I realized that we should devote an important place to the values of cultural heritage, which is one of the riches of our country, both in our family life and in our professional life. "

One of the teachers, T5, explained that she gained awareness about virtual museums with the expressions "I realized late that the scope of museums is so wide and there are many museums for many purposes in different ranges." T4 stated that she realized that virtual museum practice contributed to effective teaching with the following words: "I noticed that it was easier and more effective with virtual museum practice." T10, one of the teachers, said, "I wanted to have a desire and virtual tour before, but it was very superficial. Preparing for this event and doing it with my family was a very different experience for me. I learned to plan events and learned detailed information about the virtual tour." she said that she learned to make a virtual museum plan with the virtual museum practice and learned various information. Similarly, T1, one of the teachers, said, "With this study, I learned to plan and implement virtual museum activities. He taught me the stages of preparing and planning activities." In addition, T1 stated that "I realized the importance of introducing the virtual museum culture to my family and the people around me and encouraging them to use virtual museums, it was very good for me."

T5 explained that she made a virtual museum tour for the first time, that she had a good time with her family members thanks to the virtual museum tour, that her awareness of Anatolian culture increased and that she obtained various pieces of information from the family member, who is a social studies teacher, about the works visited in the museum:

"This is the first time I have implemented a virtual museum tour within the scope of our event. Likewise, it was the first experience for my sister. We have seen that we can access many different museums all over Turkey in a very practical way. I was individually admiring each of the works of the departments I visited in the museum. Items belonging to our culture, clothes, special celebrations, handicrafts and objects used by historical figures took me to a very different world. My brothers and I had a pleasant conversation. We have discussed the change and use of these works from past to present. When we saw the artifacts of our own country, we looked at them in more detail. My brother gave us more information because his field was social studies. It was an event that I enjoyed a lot for myself and increased my awareness of Anatolian culture and traditional art. The virtual museum tour we made together with pleasant conversations increased the awareness of my family members like me. "

T2 emphasized that the virtual museum practice attracted the attention of all family members and that they spent quality time together as a family in the virtual museum practice with the following words:

“The activity, which seems mostly aimed at my son and daughter, attracted the most attention of my parents during the practice. The whole event lasted approximately two hours. In the meantime, we all enjoyed being together, visiting a museum, even virtually and revealing things. No one ever gets bored, needs their phone, or wants to watch TV. We understood how much we needed to do such family activities and spend time together. It was invaluable for me to have everyone in our family willingly participate in the event I prepared and to spend two hours full of knowledge, art and experience. While doing this activity, all participants made recommendations such as ‘Let us visit other museums and do their activities’.”

Similarly, T3, one of the teachers, stated that she had fun and quality time with her family with the virtual museum practice with the following words:

“I knew the importance of interest in virtual museums and virtual museum tours due to the pandemic. I made my students watch by sending virtual museum links. However, I liked the family virtual museum tour event better. It was very valuable for us to learn the feelings and thoughts of the participants in this event to write them down and to participate in a beautiful cultural event as a family. We were all informed and had fun while visiting the Istanbul Toy Museum virtually.”

T9 stated that she had previously carried out his virtual museum tour in a social studies class and empathized with her students with this practice: "Virtual museum tours are less costly, easier and risk-free than real museum tours. It creates visual memory in students. I used it in my classes as a social studies teacher. Thanks to this virtual museum practice, I empathized by replacing my students with myself and my child. The virtual museum tour with my family was a pleasant experience."

T5 stated that after this virtual museum practice, she planned to make a virtual museum tour with her students and their families: "I saw the benefit of the practice. Therefore, I will associate and apply virtual museum practices with guidance gains in order to increase family communication with my students and their families and to strengthen their quality time together." T3 stated that she spent quality time with her family during his virtual museum tour and explained that he and her husband wanted to include virtual museum practices with family involvement in their lessons as follows:

“My husband is a history teacher like me. We started to consider having our students organize virtual museum tours based on family involvement. If we give such an activity to our students as an assignment, with virtual museum tours, students can have a fun time together while they are doing a beautiful activity by seeing museums that they may never see or go to with their families. This will make us very happy.”

T8 said that she wanted to carry out activities based on family involvement in her lessons:

"I had never done any activities related to family involvement in my lessons. I have experienced that it is a very effective and beneficial activity. I am thinking of planning activities based on family involvement in my own lessons. It strengthens family communication, enables families to learn new things and enables families to take close care of their children. "

Teachers' Recommendations for Virtual Museums and Virtual Museum Tour Practitioners

By analyzing the data obtained from the study, it was concluded that teachers offered various recommendations for virtual museums and those who will perform virtual museum practices. Findings related to this are shown in Table 4.

Table 4. Teachers' Recommendations for Virtual Museums and Virtual Museum Tour Practices

Recommendations for virtual museums
Voice explanations can be included in virtual museums
Written information can be added for all works
It can be ensured that the written information of the works can be read
Recommendations for those who will perform virtual museum tours
Virtual museum to be applied should be examined in detail
Virtual museum implementation plan has to be created
Preliminary information about the museum has to be given before the practice
Participant view should be taken when determining a virtual museum
The museum, which is interesting for the family and the student, should be determined
Should be applied in all courses
Activities that provide active participation have to be included
The views of the participants should be taken at the end of the practice

Recommendations for Virtual Museums

T9 stated that it would be beneficial to include audio explanations about the works in the museum on the virtual museum websites: "Virtual museum tour is an indispensable lesson processing technique for social studies course. I use it in my classes. It would be better if verbal explanations were made on the relevant site during the museum tour. "

T2 suggested that written information should be added to the works in virtual museums and that existing information should be readable:

"I would especially like the written information of all the works in virtual museums to be given with them, albeit briefly. In addition, some of them have writing, but when you zoom in, most of them are unreadable. It can be ensured that the written information of the works can be read. Arrangements can be made in virtual museums for this. "

Recommendations for those Who Will Perform the Virtual Museum Tour Practice

Most of the teachers stated that those who will go on a virtual museum tour should examine the relevant museum in detail and make an implementation plan before implementing it. T9, "Teachers who will do this work should visit the virtual museum first. Information should be obtained about the works in the museum. If study is done during the lesson, disconnections can be experienced." she expressed the importance of obtaining

information about the virtual museum before the tour. T1 made her recommendation in this regard: "It is important for the teacher to be ready by making his/her own journey and preparations in the museum to be shown before starting the lesson or activity. The teacher can learn various stories about various artworks in the museum and present a more remarkable narrative in the lesson." T6 stated her proposal for those who will implement virtual museum tours to make preliminary preparations and planning as follows:

"Virtual museum activities should not be considered leisure activities. To create awareness, it will be beneficial to determine the activity environment, planning and purpose in advance and to apply it in a planned way. We had visited the Ankara Ethnography Museum on site before, but it had not been so interesting for my children since there was no plan. Here, the importance of study and planning before the activity emerges. For this reason, it is important that those who will make a virtual museum tour make a preliminary preparation and implementation plan. To be interesting and remarkable, I recommend study and reading for preliminary preparation about the museum to be visited virtually."

T6 suggested that the museum to be visited virtually should be determined together with the participants and the views of the participants should be taken at the end of the practice with the following words: "It is also important to determine the places to visit with family members or students. After the event, the feelings and thoughts of family members or participants should be taken and evaluated." Similarly, T2 suggested that virtual museums with works that attract families and children should be determined and that families and children should travel together: "I think the museums where the participants can meet on the common ground should be determined as there will be a difference in age and interest in the family-attended activity. Thus, families and children can make an effective tour together." In addition, T3 made her recommendation with the words "Virtual museum tours that everyone can watch as a family should be determined."

T4 presented the recommendation of making an implementation plan before the virtual museum practice and giving preliminary information to the participants with the following words: "It is important that everyone has preliminary information about the place to visit while planning virtual museum and similar activities, the participants should be informed before the practice."

T8 stated that the virtual museum tour attracted the attention of the students and that she made her recommendation to do it in all classes: "Such activities attract the attention of the students. Children's interest in the lesson is increasing. Even my parents were curious and excited about attending the event. Therefore, I recommend it to be used in all classes. I also recommend it to be held as an activity related to family involvement." Similarly, T2 suggested that virtual museum practices should be associated with the content in all courses and should be done with the students and their families as follows: "By adapting such activities to the content related to all courses, it will provide effective learning and rich experiences for the students in the classroom and at home with their families."

One of the teachers, T7, suggested that those who will make a virtual museum tour should include activities that will ensure active participation in the implementation plan: "If I need to plan such an activity again, I pay attention to include more activities that will keep the participants active. I recommend that those who will carry out similar activities plan the activity, inform the participants about the activity and focus on actively participating studies that will lead the participants to the purpose of the activity. "

T3 expressed her recommendation to those who would practice virtual museum tours to obtain the views of the participants at the end of the practice with the following words: "I recommend that every individual in your family pay attention to their feelings and thoughts and listen carefully when making an evaluation at the end of the activity."

Families' Views on the Virtual Museum Tours Practice for Cultural Heritage Education

Families' views on the virtual museum tour practice for cultural heritage education are explained under the themes of " Families' Views on the Virtual Museum Tour Practice", " Families' Views on the Contributions of the Virtual Museum Tour Practice" and " Families' Recommendations for Virtual Museums and Virtual Museum Tour Practices".

Families' Views on the Virtual Museum Tour Practice

The analysis of the data obtained from the study revealed that the families who participated in the study presented various views about the virtual museum tour practice. Findings related to this are shown in Table 5.

Table 5. Views of Families on Virtual Museum Tour Practice

Being easily accessible
Becoming economical
Promoting cultural heritage
Presenting information about history and culture
Ensuring the adoption of values
Interesting
Encouraging study
Encouraging a museum tour
Strengthening the sense of national unity and solidarity

Some of the family members emphasized that virtual museum tours should be easily accessible and economical. F1 family member (husband) stated that virtual museums are easily accessible: "Virtual museum tours such as this event provide us with easy access to many artworks that we cannot see by saving time, space and money." Similarly, A 10 family member (father) said, "Virtual tour saved time and space. Instead of a crowded environment, it is invaluable to be able to walk around the house in a quiet time." In addition, F4 family member (son) said that "Virtual tour provides information in a very practical and easy way, it is a useful practice. The virtual museum provides easy access to information."

F2 family member (mother) said, "I am sick of my knees. I cannot stand for more than five minutes. It would be very difficult and painful for me to go to a museum and visit it. However, with the virtual museum tour, I saw the

Antalya Museum. It is good for the patients. I wanted to visit other museums and see the items in them." she stated that the easy accessibility of virtual museums is important for those with health problems. F7 family member (wife) said, "Such activities provide an opportunity to see how the country is established and its culture easily in the virtual environment. Virtual museum tours offer a very nice opportunity for those who do not have the opportunity to go." she stated that virtual museums provide the opportunity to learn about the history and culture of the country in an easily accessible way.

F6 family member (husband) stated that virtual museum tours are important for the promotion of cultural heritage and provide fast and economical access to information as follows:

"Such virtual tours provide access to information in the fastest and cheapest way and provide opportunities for the adoption and sustainability of the historical values of the society. I think that it is an important privilege in terms of recognizing the cultural heritage of the cities that museums and cities, where real visits cannot be made for different reasons, can be visited digitally regardless of time and place. "

F1 family member (husband) said that the virtual museum tour was remarkable: "The virtual tour was a very remarkable event. Although the opportunities and possibilities of today's artworks were many in the virtual tour of the Zeugma Mosaic Museum, it attracted my attention that the artworks of that time were presented in a much more detailed and thoughtful way and it surprised me." F8 (brother) said that the virtual museum tour was remarkable and encouraged him to do study: "I love to make coffee and drink it. For this reason, the section where coffee culture is explained in the museum attracted my attention. I studied coffee coolers, mills and what they are, how coffee used to be prepared and served. "

One of the F6 family member participants (husband) said, "Virtual tour has made us want to visit this museum again. I think there is a new field of experience in cultural tourism. " Similarly, F7 family member (son) said, "I have never seen Anitkabir before. This tour increased my desire to see it." he said that his virtual tour encouraged him to visit the museum.

F8 family member (mother) said "Virtual tours allow us to see many museums that we have not been to before. I think that such tours will strengthen the feeling of national unity and solidarity and enable us to interpret our day more consciously." she stated that virtual museum tours will strengthen the feelings of national unity and solidarity.

Families' Views on the Contributions of the Virtual Museum Tour Practice

As a result of the analysis of the data obtained from the study, it was revealed that the families who participated in the study presented views that virtual museum tour practices provided them with various contributions. Findings related to this are shown in Table 6.

Table 6. Families' Views on the Contributions of the Virtual Museum Tour Practice

Obtaining information
Empathizing
Remembering his memories
Spending quality time with his/her family
Comparison of past and present
Awareness of the importance of history
Awareness of cultural heritage
Increasing family interaction
Reinforcing what he/she learned at school
Associating with his/her own course
Wanting to organize activities with a virtual museum

All of the family members who participated in the virtual museum practice stated that they obtained various information and spent quality time with their family members. F4 family member (daughter) said that she learned various pieces of information in the museum, which he visited virtually: "It is exciting to visit a treasure of history and culture that is far away. Of course, my father's information about Göbekli Tepe was also very good; I learned a lot from him." F8 family member (mother) said that "It was the first time she saw works at the event and that the activity enabled her to obtain new information. The event made me learn new things. There were works I saw for the first time. We talked about what these are and what they do." Another F8 family member (sibling) stated that the virtual museum tour enabled him to learn about culture as "The activity enabled me to know and know my own culture better." One of the F6 family members (husband) said, "It was an instructive and enjoyable activity. During the tour, I learned about the works and collections." he said that he obtained various pieces of information with the virtual museum practice.

The view of the F6 family member (son) that he was excited about the virtual museum tour, learned information, compared the objects in the house and the works in the museum and realized the importance of protecting the cultural heritage is as follows:

"I'm so excited. The artifacts I saw were very different. Since my mother was a handicraft teacher, we had similar works in our house, I compared them. I know the weaving technique of the rug in the weaving hall I saw there. I learned about the works made in the past. They all have their own labor. I realized that we need to protect our culture, our cultural heritage. I loved the museum very much. "

F1 One of the family members (husband) stated that he compared the past and present with the virtual museum tour and obtained various information: "I have learned a lot about mosaic artworks. I also learned about mythological beings and events embroidered on mosaics. Through the works in the museum, I had a lot of information about the life and culture of those days." Similarly, F3 family member (daughter) explained that she compared toys in the toy museum with his own toys and was happy to do activities together as a family: "I was happy to watch the museum with my mother, father and sister. Most of the toys are not like mine, but some of the toy plates here look like my toys."

F7 family member (son) said that he was emotional, proud of the Turkish soldier and empathized during the virtual tour: "I was very emotional during the event, especially in the section about the Çanakkale War in Anitkabir. I put myself in the shoes of those soldiers. The tour allowed me to see how helpful, conscientious and devoted the Turkish soldier was. I was proud of them." Similarly, one of the F5 family members (sister) stated that she was excited, gained various information and empathized during the virtual museum tour as follows:

"Thanks to the virtual museum event, I learned that I can visit many museums in Turkey from my own computer without going. I was very excited at first during the event; the virtual museum was a different experience. It was so real, I felt like I was visiting a museum. At the Ankara Ethnography Museum we visited, when I saw the lifestyles and clothes of Anatolian people living in ancient times, I learned about those periods. I was able to make connections between yesterday and today and comprehend the change in our lives in a more concrete way. While examining the works describing that period, I put myself in the shoes of those people as if I was living at that time and the virtual museum experience gained more meaning. "

F2 family member (daughter) said, "I understood that history and culture are very important, I became aware of this issue. I also understood that ceramics are fun but difficult to make." he stated that he found the virtual museum practice fun and gained awareness about the importance of history and culture. Another F2 family member (mother) stated that she gained awareness of the richness of cultural heritage, remembered her childhood memories, shared these memories with her family and spent quality time as she was doing activities with her family:

"When I saw the valuable artifacts in the museum, I realized once again how rich our history and cultural heritage are. Seeing old people's stuff took me back to my childhood. I remembered the earthenware containers where we put molasses, butter and yogurt. I'm touched. I told the memories to my parents. I was very happy to sit and do activities with my whole family; I had a nice and productive time."

Similarly, F8 family member (mother) said that she remembered her past memories with a virtual museum tour: "This event took me back to the old days. We had handwoven carpets in our house. I woven the rug myself and I saw it in my mind. My grandmother had a dress similar to one of the clothes in the old clothes section. It reminded me of my grandmother, we talked about them, I was sad, but I was happy. It was a very nice event. "

F4 family member (son) said, "It was nice to have the opportunity to visit Göbekli Tepe, about which I read a lot before, virtually. In particular, our travel with the participation of family members has increased our communication, communication within the family and interaction. In this way, we made plans to examine other museums as a family and to visit them virtually." he stated that the virtual museum practice provides communication and interaction within the family and that they plan to make other virtual museum tours as a family.

F9 family member (daughter) said, "My sense of curiosity was at the forefront in the event. Because I learned Hittites and Phrygians in social studies course. I reinforced this knowledge during the virtual museum tour." she stated that he reinforced what he learned in the social studies course.

F5 family member (brother) stated that he was a social studies teacher and visited the Ankara Ethnography Museum for the first time and realized that he could organize various activities in his lessons in this museum by associating them with his field:

"I'm a social studies teacher. I participated in my sister's virtual museum event. I have done the virtual museum tour with my students before. However, thanks to this event, I visited the Ankara Ethnography Museum for the first time and had the opportunity to examine it in such detail. While examining the folk clothes of our culture, the clothes used on special occasions and handicraft products in detail, I realized that I could do various educational activities for my students in the culture and heritage learning area in the social studies course.

F8 family member (sibling) stated that he studied in the teaching department and that he wanted to organize virtual museum tours and family involvement activities when he started his professional life: "The inclusion of virtual museum activities in the course makes the course more remarkable and encourages students to study. I learned that from experience. In the future, I will enrich my lessons with such virtual museum and family involvement activities. "

Families' Recommendations for Virtual Museums and Virtual Museum Tour Practices

The analysis of the data obtained from the study revealed that the families who participated in the study offered various recommendations for virtual museums and virtual museum tour practices. Findings related to this are shown in Table 7.

Table 7. Families' Recommendations for Virtual Museums and Virtual Museum Tour Practices

Recommendations for virtual museums
Virtual museum websites can be promoted
All museums can be opened to virtual access
Virtual museum events can be disseminated
Voice memos can be added to virtual museums
Guide vocalization can be added to virtual museums
Recommendations for virtual museum tour practices
Applicable in village schools
Can be widely used in social studies and history courses
Virtual museum tour with student-family involvement can be organized

Recommendations for Virtual Museums

F4 family member (mother) suggested the promotion of the website, which provides access to virtual museums, with the words "It would be appropriate to advertise and promote this website, which provides virtual tour opportunities, by the Ministry of Culture and Tourism." One of the F5 family members (sister) suggested that information notes should be added to all of the works exhibited in the museum and vocalizations should be made

for the works with the following words: "The virtual museum tour was very useful. We had the opportunity to navigate the sections of the museum in detail. However, we could not reach the information sections of some works. Informative written or audio short notes can be added to all of the works in the museum." F7 family member (son) similarly proposed adding links to provide audio promotion to virtual museums: "Virtual museum tour provides convenience to people. In such tours, links can be added to the sections where the works in the museum are exhibited to introduce those works audibly. In this way, information about the works can be obtained. " In addition, F6 family member (son) said, "I think it would be good for a guide to voice the virtual museum tour." and F10 family member (mother) said, "It would be much better if there was an informative voice guide on the virtual tour." and suggested that a guide voice should be added to virtual museums.

F7 family member (wife) expressed her proposal for the dissemination of virtual museum practices with the following words: "I think that the virtual museum tour, which contains important cultural values for our country, should be disseminated especially among young generations and studies should be carried out in this regard." Similarly, F9 family member (daughter) said, "It was nice to have a virtual museum tour event. I'm thinking of telling my friends as soon as possible. We should recommend it to our friends." Another F1 family member (husband) suggested that all museums should be opened to virtual access and that virtual museums should be disseminated. "I recommend that these virtual museum practices should be opened throughout all museums. I recommend that such activities be carried out widely in education, training and social life. "

Recommendations for Virtual Museum Tour Practices

One of the F1 family members (nephew) stated his proposal to make widespread use of practices for virtual museum tours in village schools: "It should be used especially in education. In village schools, I recommend it to students and teachers who do not have the opportunity. One of the F4 family members (husband) stated that he thought that the use of virtual museums in social studies and history lessons would provide effective teaching and his proposal for its widespread use in these lessons was as follows: "It is especially important to teach history and social studies lessons using virtual museums. Virtual museum activities will be extremely effective in these courses in terms of permanence of knowledge, effective teaching and student participation. " F8 family member (sibling) stated his recommendation to make a virtual museum tour with an online activity attended by students and parents as follows: "Virtual museum tours can be made with all students and student families in the classroom that the teacher will organize online. Together, the works can be examined and discussed. "

CONCLUSION and DISCUSSION

The aim of the study is to reveal the views and experiences of teachers and families regarding virtual museum tours for cultural heritage education. As a result of the study, it was revealed that teachers carried out a tour with family involvement to various virtual museums that contain tangible and intangible cultural heritage elements, are related to their own fields and are interested in family members and themselves. In addition, in

the study, it was concluded that teachers applied tour in virtual museums that included items that reflected national culture and were on the agenda.

It is important to carry out cultural heritage education in a planned manner to create awareness, responsibility and awareness about the protection of cultural heritage and its transfer to future generations (Çengelci, 2012). Planning and preparing for virtual museum tour practices for cultural heritage education enables the practice to achieve its purpose effectively (Aladağ, Akkaya & Şensöz, 2014, p.202). The teachers who participated in the present study prepared a virtual museum tour practice plan by making various preparations for the virtual museum tour for cultural heritage education and carried out the virtual museum tour in a planned way. In the study, it was concluded that the teachers first informed the families during the practice process and created family instructions and museum artifact cards. As a result of the study, it was revealed that teachers carried out the virtual museum tour practice in the form of examining museum brochures, supporting the virtual museum tour with video, taking notes of the works that attracted the attention of family members during the tour, comparing the artifacts in the museum with today's artifacts, asking questions about the artifacts in the museum, creating ceramic artifacts, conducting study on the artifacts in the museum and obtaining written views from the families at the end of the practice.

In the study, it was concluded that teachers expressed the view that the virtual museum tour practice was instructive, relevant, attractive and fun for children and adult family members. This result coincides with the results of the study that revealed that the practices carried out in virtual museums in the literature are interesting, educational and fun for the participants (Ulusoy, 2010; Karataş et al., 2016; Kaya & Okumuş, 2018).

Virtual museums are used as an effective tool in education to reinforce students' learning (Franceschi & Alvarez, 2021, p.464). Similarly, one of the family members who participated in this study stated that they reinforced the information they learned in their lessons with the virtual museum tour practice. In fact, virtual museums provide appropriate learning environments for effective teaching (Punako, 2018). It has been revealed that some of the teachers participating in the study think that practices based on virtual museum tours provide visual and auditory learning for cultural heritage and support permanent learning. This result coincides with the result of the study conducted by Sungur and Bülbül (2019) that showed that the activities carried out with the virtual museum contribute to visual learning. In addition, prospective teachers who participated in the study conducted by Çalışkan, Önal and Yazıcı (2016) stated that virtual museums ensure that learning is permanent. From this point of view, it can be stated that the practices carried out with virtual museums for cultural heritage education provide effective teaching.

Virtual museum practices allow individuals to access museums independently of time and space (Eguz, 2020, p.194). The families who participated in this study also expressed similar views. In the study, it was concluded that some of the family members stated that virtual museums were easily accessible and economical. Similarly, teacher candidates who participated in the study conducted by İlhan, Tokmak and Aktaş (2021) and Çalışkan, Önal and Yazıcı (2016) stated that virtual museums offer economic and time independence.

Some of the teachers who participated in the study stated that they gained awareness about virtual museums and realized the importance of introducing virtual museums to adults. Among the teachers who participated in the study, there were teachers who previously made virtual museum tours but also teachers who made virtual museum tours for the first time. As a result of the study, the result of the study conducted by Karataş et al., (2016), which is included in the literature, reveals that the introduction of virtual museums, which have an important place in cultural heritage education, to teachers is an important requirement.

One of the most important contributions of the virtual museum is that it provides access to museums that cannot be visited due to geographical locations (Schweibenz, 1998). It was revealed that some of the teacher and family member participants in this study had similar views. These participants stated that they wanted their students to take a virtual museum tour with their families and spend quality time with their families by seeing where they could not go. This finding of the study can be interpreted as the fact that teachers' awareness of the activities of family involvement and virtual museum realization encourages them to carry out cultural heritage practices with families.

It was concluded that the teachers participating in the study learned to plan and implement virtual museum tours within the scope of the present study. Similar results were obtained in a study conducted to create a virtual museum activity plan for teacher candidates in the literature and to examine these plans (Arabacıoğlu & Okulu, 2021). From this point of view, it can be said that including the planning and implementation of activity samples by teachers in both in-service trainings and study conducted for teachers will contribute to the professional development of teachers.

The study revealed that teachers' virtual museum tour practice provided awareness about the richness of cultural heritage, family involvement and the importance of cultural heritage education practices. Some of the teachers stated that they did study to carry out a virtual museum tour and realized the richness of cultural heritage with these studies. The results of the study can be interpreted as follows: Studies based on teachers' practice will provide teachers with various gains for personal development as well as professional development.

In the study, it was revealed that virtual museum tour practices with family involvement provided various gains to families. Similarly, in the studies in the literature, it has been concluded that the practices carried out for family involvement have various gains for family members (Zigler, Pfannenstiel & Seitz, 2008; Altan, 2019; Türe & Deveci, 2021). In the study, it was concluded that family members learned that museums are easily accessible with the virtual museum tour practice based on teachers' and family views and that family members were aware of virtual museums. In addition, it was emphasized in the study that the virtual museum tour practice by the teachers and family member participants contributed to the awareness of family members about the richness of cultural heritage, protection of cultural heritage and transferring it to future generations. In addition, in the study, it was concluded that adult family members shared their memories, knowledge and experiences in the virtual museum tour practice for cultural heritage education. This result of the study is an indication that it can be used as a resource from families in cultural heritage education. Adults have important duties in transferring

cultural heritage to future generations (Güneş & Alagöz, 2018). In fact, virtual museums can also be used for lifelong learning (Aladağ, Akkaya & Şensöz, 2014). In this respect, it can be said that virtual museum tours will have benefits for the promotion, protection and transfer of cultural heritage to future generations by widespread realization for adult individuals.

In the literature, it is stated that cultural heritage education has contributions in the form that it will make individuals proud of their history and respect their past with the recognition of their cultural heritage (The American Folklife Center, 2022). Similarly, in this study, it was revealed that some of the family members who participated in the virtual museum tour for cultural heritage education expressed that they were aware of the importance of history, proud of its history and empathized with people living in the past. Families stated that virtual museums have the function of introducing cultural heritage by presenting information about history and culture. Family members stated that activities with virtual museums will strengthen the sense of national unity and solidarity. In addition, some of the family members stated that virtual museums support the adoption and sustainability of cultural values. In line with these views, it can be said that the use of virtual museums in cultural heritage education will also contribute to adult individuals in terms of protecting cultural heritage and cultural values and raising awareness about them. In addition, it is one of the remarkable results of the study that one of the teachers participating in the study is related to his/her profession, but he/she does not raise enough cultural heritage awareness for his/her own children and that virtual museum tour is very useful in this respect. This result shows that the practices that teachers will carry out with their families provide various gains to their own children.

Practices aimed at cultural heritage enable students to communicate and share with their families (The American Folklife Center, 2022). Most of the families and teachers who participated in the study emphasized that the virtual museum tour practice provides quality time with the family. In addition, some family members and teachers stated that the virtual museum tour with family involvement enabled families to take care of students and increased communication and interaction within the family. Similarly, in the study conducted by Sheridan et al. (2019), which supports these results in the literature, it was concluded that family involvement reflected positively on the relational processes between the family and the student. In addition, one of the study participants, who is a guidance and psychological counseling teacher, emphasized that family involvement activities offer opportunities for family communication and that these activities can be applied in guidance and psychological counseling programs. Accordingly, it can be said that the activities carried out with family involvement will serve the achievements of the Class and School Guidance Program.

The literature emphasizes that virtual museum tours and social studies courses are closely related (Aktaş, Yılmaz & İbrahimoglu, 2020). Social studies teachers, who are among the teachers and family members who participated in the study, associated the social studies course with virtual museums and emphasized the importance of practicing in the social studies course by using virtual museums. In addition, these teachers stated that they wanted to organize a virtual museum tour with family involvement for cultural heritage education in their

lessons. In the study conducted by Ambusaidi and Al-Rabaani (2019), it was concluded that the use of virtual museums in social studies courses positively affects the academic achievement and attitudes of 8th grade students toward archaeology. In addition, social studies teacher candidates who participated in the study conducted by Sidekli and Karaca (2013, p.35) stated that effective teaching can be realized by creating creative activities with elements of cultural heritage. In this respect, it can be said that using virtual museums in cultural heritage education in social studies courses will contribute to the effective teaching of the course and student success.

One of the study participants, who was a history teacher and her husband, stated that the use of virtual museums in history lessons would be beneficial for students. Similarly, in the study conducted by Okolo et al. (2011), it was concluded that the use of virtual museums had positive effects on the learning of 8th grade students about history lessons. However, it was revealed that prospective teachers who participated in the study of Çalışkan, Önal and Yazıcı (2016) were of the view that virtual museums enabled individuals to hear about history and to empathize with the past. Similarly, in this study, it was concluded that teachers and families empathized during the virtual museum tour. From this point of view, virtual museum tours can be used effectively, especially to develop historical empathy.

It is important to use active learning methods and techniques in practices carried out in virtual museums (Aktaş, Yılmaz & İbrahimoğlu, 2020, p.1298). As a result of the study, it was concluded that some teachers suggested that participants should carry out activities to ensure their active participation in virtual museum tours. However, the teachers stated that it was useful to make an evaluation by taking the views of all the participants after the virtual museum tour and suggested that the views of the participants should be taken at the end of the virtual museum tour.

It is important to include cultural heritage education in various courses for students to gain sensitivity about cultural heritage and to feel responsible for transferring this heritage to future generations (Çengelci, 2012, p.200). In the study, some of the teachers stated that the virtual museum tour for cultural heritage education provided effective teaching and presented recommendations for its practice in all courses. Most of the teachers who participated in the study emphasized that it is important to prepare and make an implementation plan to implement a virtual museum tour and suggested that the virtual museum tour should be carried out within the implementation plan. Teachers stated that it is important to examine the museum where the virtual museum tour will be made in detail before the practice and to obtain information about the works.

Fedotova et al. (2021) stated that the use of virtual museums is very useful in terms of introducing cultural heritage to young people. Similarly, some family members have suggested that efforts should be made to introduce virtual museums to young people and to disseminate tours to virtual museums among young people.

Some of the family members who participated in the study suggested that virtual museums should be widely used in village schools. A family member who participated in the study suggested that virtual museum tours

should be carried out with online courses attended by families and students. In addition, another family member stated that the use of virtual museums in social studies and history lessons would provide effective teaching and suggested the widespread use of virtual museums in these lessons. These results coincide with the proposal of Aladağ, Akkaya and Şensöz (2014) to increase the number of virtual museums of social studies teachers participating in their study. However, some of the family members suggested that virtual museums should be recommended to the immediate environment, while a family member suggested that the ministry introduce the website containing virtual museums.

İlhan, Tokmak and Aktaş (2021) stated that an effective virtual museum tour can be carried out by providing guidance to virtual museums. It was concluded that the teachers participating in the study conducted by Aladağ, Akkaya and Şensöz (2014) stated that the lack of virtual guide in virtual museums was a problem. Similarly, some of the family members who participated in the study suggested the addition of guide vocalizations for the improvement of virtual museums. In addition, as a result of the study, it was revealed that teachers and families offered recommendations to ensure that the writings of the works were readable. In line with these results, it can be said that the improvements to be made on the websites where virtual museums are located will contribute to the effective realization of virtual museum tours.

RECOMMENDATIONS

Based on the results obtained in the study, it can be suggested to make promotions that virtual museums are easily accessible to all individuals. Teachers can inform their students' families about access to virtual museums. In addition, it can be ensured that teachers are informed about the use of virtual museum tours in cultural heritage education and creating an implementation plan for virtual museum tours. Study can be carried out in which the views of teachers regarding the use of families in cultural heritage education and the different practices that can be carried out with the participation of families in cultural heritage education can be taken. Within the scope of curricula of courses such as social studies, history and Turkish, which include broad topics related to cultural heritage in their content, studies can be designed to examine the effect of the use of virtual museums in cultural heritage education on students' skill and value development.

ETHICAL TEXT

"In this article, journal writing rules, publication principles, study and publication ethics rules, journal ethics rules were followed. The responsibility for any violations that may arise in relation to the article belongs to the author. The Ethics Committee approval of the article was obtained from Anadolu University Social and Human Sciences, Scientific Study and Publication Ethics Committee with Protocol number 329619 dated 24.06.2022"

Author Contribution Rate: The author's contribution to this article is 100%

REFERENCES

- Aktaş, V., Yılmaz, A. & İbrahimoglu Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1294-1313.
- Aladağ, E., Akkaya, D. & Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- Altan, S. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının ebeveynlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine katkısı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Altınbay, R. & Gümüş, N. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal tur uygulamalarıyla ilgili görüşleri. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 60-71. 10.29329/jirte.2020.321.5
- Ambusaidi, N & Al-Rabaani, A. (2019). The efficiency of virtual museum in development of grade eight students' achievements and attitudes towards archaeology in Oman. *International Journal of Educational Research Review*, 4(4), 496–503. 10.24331/ijere.628304
- The American Folklife Center. (2022). Explore your community: A community heritage poster for the classroom. Retrieved from <http://www.loc.gov/folklife/poster/introtex.html>
- Arabacioglu, S. & Okulu, H. Z. (2021). Using virtual museums to promote activity design competencies for out-of-school learning in pre-service teacher education. *International Journal of Technology in Education (IJTE)*, 4(4), 644-667. <https://doi.org/10.46328/ijte.183>
- Argon, T. & Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Balli, J. B., Demo, D. H. & Wedman, J. F. (1998). Family involvement with children's homework: An intervention in the middle grades. *Family Relations*, 47(2), 149-157.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bowen, J. P. (2002). Weaving the museum web: The virtual library museum pages. *Program Electronic Library and Information Systems*, 36(4), 236-252.
- Bulut, P. & Uzun, E. B. (2021). Sanal müzeler ve yaratıcı drama için bir atölye önerisi: Müze sınıfa geliyor. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 131-156. <https://doi.org/10.21612/yader.2021.005>
- Bülbül, H. (2016). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 681-694.
- Cordovil, D. (2022). The virtual museum as a tool for religious education. *Plura-Revista de Estudos de Religiao*, 13(1), 202-217. <https://doi.org/10.29327/256659.13.1-12>
- Creswell, C. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed method approaches*. S.B. Demir (Trans. Ed.). Eğiten Kitap.
- Çalışkan, E., Önal, N. & Yazıcı, K. (2016). Öğretim etkinliklerinde sanal müzelerin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adayları ne düşünüyor? *Turkish Studies*, 11(3), 689-706. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9275>

- Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 185-203.
- Çınar, C., Utkugün, C. & Gazel A. A. (2021). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkında öğrenci görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 150-170.
- Dağıstan Özdemir, M. (2005). Türkiye’de kültürel mirasın korunmasına kısa bir bakış. *Planlama*, 1, 20-25.
- Darçın Şahin, İ. (2010). *Yerel kültür mirasının dijitalleştirilmesi ve halk kütüphaneleri: Yalova örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Deveci, H. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kültürden yararlanma: Öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 1-19.
- Dinç, B. (2011). Eğitime ailenin katılımı. E. A. Küçükyılmaz (Ed.), *Okul, aile ve çevre iş birliği* (s.55-74). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Eguz, S. (2020). Availability of virtual museum applications in courses based on the views of classroom teachers. *Cypriot Journal of Educational Science*. 15(2), 194–207. <https://doi.org/10.18844/cjes.v15i2.4501>
- Elbay, S. (2022). Distance education experiences of middle school 7th grade students in the Turkey during covid-19 pandemic: Virtual museum example. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 23(1), 237-256.
- Epstein, J. L. (2008). Improving family and community involvement in secondary schools. *Education Digest*, 73(6), 9-12.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. A. Saban & A. Ersoy. (Ed). *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (ss.51-105). Anı Yayıncılık.
- Eyvazova, Y. (2018). Kültürel mirasın müzeler aracılığıyla hayata geçirilmesi. *Yegâh Mûsikî Dergisi*, 1(1),79-92.
- Fedotova, O., Zhurakovskij, V., Ermakov, P., Cherkashin, I. & Cherkashina, E. (2021). *Virtual museum in the system of informal education (based on sports materials)*. XIV International Scientific and Practical Conference. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127312072>
- Ferdani, D., Pagano, A., & Farouk, M. (2014). Terminology, definitions and types for virtual museums. Retrieved from http://www.v---must.net/sites/default/files/D2.1c%20V_Must_TERMINOLOGY_V2014_FINAL.pdf
- Franceschi, R. B. & Alvarez, L. M. (2021). Bibliographic review: Existence of virtual museums for educational purposes is applied to the professional environment. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 4(3), 464-474. <http://doi.org/10.31681/jetol.947155>
- Fornasari, A. (2021). Distance education and cultural heritage: transformations in the post-literacy age: The case of MARta. *Research on Education and Media*, 13(1), 1-6. 10.2478/rem-2021-0002
- Gross, Z. & Rutland, S. D. (2017). Experiential learning and values education at a youth camp: Maintaining Jewish culture and heritage. *International Review of Educational*, 63(1), 29-49. 10. 1007/sl 1 159-016-9609
- Güler, A., Halicioğlu, M. B. & Taşgın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerden nitel araştırma*. (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Gültekin, M. & Kılıç, Z. (2014). İlköğretimde çocuğu olan ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve eğitim gereksinimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 85-111.

- Güneş, E. & Alagöz, G. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kültürel miras tutumları üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(29), 753-777. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.397551>
- Islek, D. & Danju, I. (2021). The effect of museum education practices carried out on virtual teaching environments on prospective teachers' views. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 67, 114-135. <https://doi.org/10.33788/rcis.67.8>
- İlhan, G. O., Tokmak, A. & Aktaş, V. (2021). Virtual museum experiences of social studies teacher candidates. *Journal of International Museum Education*, 3(1), 74-93. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.958918>
- Karataş, S., Yılmaz, A., Kapanoğlu, G. & Meriçelli, M. (2016). Öğretmenlerin sanal müzelere dair görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 5(1), 112-125.
- Kaya, R. & Okumuş, O. (2018). Sanal müzelerin tarih derslerinde kullanımının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 7(1), 113-153. 10.17497/tuhed.397476
- Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83. 10.1501/Ozlegt_0000000115
- Kılcan, B. & Akbaba, B. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kültürel mirasa duyarlılık değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5(3), 113-137.
- Kılınç, A. Ç., Çepni, O., Kılcan, B. & Palaz, T. (2017). Öğretim üyelerinin görüşlerine göre Türkiye’de yeni kurulan üniversitelerin sorunları: Nitel bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 282-293. 10.5961/jhes.2017.207
- Külcü, Ö. T. (2015). Kültürel miras kavramının eğitim açısından önemi. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 27-32.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı [Cultural and Tourism Ministry] (2015). Tarihi paylaşmak: Sanal müze projesi. Retrieved from <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-134104/tarihi-paylasmak-sharing-history-sanal-muze-projesi.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı [Cultural and Tourism Ministry] (2009). Kültürel miras ve müzecilik. Retrieved from <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0>
- Lawson, M. A. (2003). School-family relations in context: Parent and teacher perceptions of parent involvement. *Urban Education*, 38(1), 77-133.
- Okolo, C. M., Englert, C. S., Bouck, E. C., Heutsche, A. & Wang, H. (2011). The Virtual history museum: Learning u.s. history in diverse eighth grade classrooms. *Remedial and Special Education*, 32(5) 417-428
- Öztürk, H.M., Güngör, H. & Ogelman, H.G. (2021). Okul öncesi dönemde kültürel miras eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: Denizli ili örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 175-203.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün & S. B. Demir (Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Pescarin, S. (2014). Museums and virtual museums in europe: Reaching expectation. *Scientific Research and Information Technology*, 4(4),131-140. 10.2423/i22394303v4n4p131
- Punako, R. (2018). *Computer-supported collaborative learning using augmented and virtual reality in museum education* [Unpublished doctoral thesis]. Nova Southeastern University.

- Schweibenz, W. (1998). *The 'virtual museum': New perspectives for museums to present objects and information using the internet as a knowledge base and communication system*. Internationalen Symposiums für Information swissens chaft Prag, 3-7 November 1998. Retrieved from http://www.informationswissenschaft.org/wp-content/uploads/isi/isi1998/14_isi-98-dv-schweibenz-saarbruecken.pdf
- Sheridan, S. M., Smith, T. E., Kim, E. M., Beretvas, S. N. & Park, S. (2019). A Meta-analysis of family-school interventions and children's social-emotional functioning: moderators and components of efficacy. *Review of Educational Research*, 89(2),296-332. 10.3102/0034654318825437
- Sidekli, S. &Karaca, L. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen adayı görüşleri. *Gaziosmanpaşa Journal of Scientific Research*, 5, 20-38.
- Smith, T. E., Reinke, W. M., Herman, K. C. & Huang, F. (2019). Understanding family–school engagement across and within elementary and middle school contexts. *School Psychology*, 34(4), 363-375. <http://dx.doi.org/10.1037/spq0000290>
- Sungur T. & Bülbül, H. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının sanal müze uygulamalarına yönelik görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 652-666. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.20xx.xx.xxxxx-xxxxxx>
- Şavakan, V. (2016). Ortaöğretim Türk edebiyatı program ve ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1302-1323. <https://doi.org/10.17556/jef.11705>
- Şimşek, G., Acar, E., Atalan Çayırezmez, N. & Eliton Kesici, A. (2013). Exploring the role of the city as a learning environment for heritage education. *METU Journal of The Faculty of Architecture*, 30(2), 105-135. 10.4305/METU.JFA.2013.2.7
- Türe, H. (2020). Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması. A.S. Bilgili (Ed.). *Türk kültür coğrafyası* (372-394). Pegem Akademi.
- Türe, H. & Deveci, H. (2021). Utilizing family involvement activities in a social studies course: An action research study. *Education & Science*, 46(205), 409-452. 10.15390/EB.2020.9719
- Ulusoy, K. (2010). Open education students' perspectives on using virtual museums application in teaching history subjects. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 11(4), 36-46.
- Waanders, C., Mendez, J. L. & Downer, J. T. (2005). Parent characteristics, economic stress and neighborhood context as predictors of parent involvement in preschool children's education. *Journal of School Psychology*, 45, 619-636.
- Walhof, S. (2016). *Parent involvement in the middle school*. [Unpublished Master Thesis]. Dordt University.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.
- Yeşilbursa, C. C. (2011). *Sosyal bilgilerde miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Gazi Üniversitesi.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12 baskı). Seç.kin Yayıncılık.
- Zigler, E., Pfannenstiel, J. C. & Seitz, V. (2008). The parents as teachers program and school success: a replication and extension. *Journal of Primary Prevent*, 29, 103-120.

KÜLTÜREL MİRAS EĞİTİMİNDE AİLE KATILIMI: ÖĞRETMENLERİN VE AİLELERİN SANAL MÜZE UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Öz

Kültürel miras eğitiminde önemli işleve sahip olan müzeler, sergiledikleri eserlerle ilgili konulara bağlı olarak pek çok yönü olan, somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini içinde barındıran, geçmişte yaşamış uygarlıkların tarihi, sanatı, bilimi ve yaşam biçimleri ile ilgili ayrıntılı bilgi sunan önemli kurumlardır. Sanal müze, bir müzede sergilenen eserlere yönelik koleksiyonların dijital ortama aktarılması ile eserlerin çevrimiçi olarak erişilebilir biçimde ziyaret edilmesine olanak sağlamaktadır. Bu araştırma kapsamında yer alan Anadolu Üniversitesi Karakter ve Değer Eğitimi Uzaktan Öğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim gören ve farklı alanlarda görev yapan öğretmenler, kültürel mirasla ilişkili bir kazanım kapsamında sanal müze gezisi uygulama planı hazırlamışlardır. Öğretmenler kendi aile üyelerinin katılımı ile evde sanal müze gezisi planını uygulayarak deneyim edinmişlerdir. Bu çalışmada kültürel miras eğitimine yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin öğretmenlerin ve ailelerin görüşlerini ve deneyimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Anadolu Üniversitesi Karakter ve Değer Eğitimi Uzaktan Öğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim gören 10 öğretmen ve bu öğretmenlerin ailelerinden oluşmuştur. Araştırma verileri öğretmenlere ve ailelere yönelik geliştirilen standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan öğretmen veri toplama formu ve aile veri toplama formu aracılığıyla yazılı olarak elde edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde, fenomenolojik veri analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kültürel miras eğitimine yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasının öğretmenlere kişisel ve mesleki bakımdan çeşitli kazanımlar sağladığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada kültürel miras eğitimine yönelik gerçekleştirilen sanal müze uygulamasına katılan ailelerin çeşitli bilgiler edinme, kültürel mirasın önemini ve zenginliğini fark etme biçiminde kazanımlar edindiği sonucu elde edilmiştir. Araştırmada ailelerin katılımıyla gerçekleşen sanal müze gezisi uygulamasının aile içi iletişimi ve etkileşimi olumlu etkilediği ortaya çıkmıştır. Araştırma sonunda, uygulamaya ve araştırmaya yönelik çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kültürel miras, aile katılımı, sanal müze.

GİRİŞ

Kültür toplumların yaşam biçimlerini, değerlerini, gelenek ve göreneklerini yansıtan; bir arada aidiyet, birlik ve beraberlik bilinciyle yaşamasını sağlayan, ait olduğu toplumu diğer toplumlardan ayıran önemli bir unsurdur. Kültürün devamlılığı sağlanamadığında bir başka deyişle kültür gelecek nesillere aktarılamadığında ülkeler, toplumsal aidiyet ve toplumsal devamlılık duygusunun kaybolması tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır (Şavakan, 2016, s.1302). Günümüzde küreselleşme ile bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, dünya üzerindeki kültürel ve toplumsal sınırları ortadan kaldırmaktadır. Bu durum kültürel yozlaşmaya ve bireylerin kimlik karmaşasıyla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır (Gross ve Rutland, 2017; Kılcan ve Akbaba, 2013; Dağistan Özdemir, 2005). Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerin olumsuz birtakım etkilerine rağmen (Fornasari, 2021) müzelerde sunulan kültüre yönelik bilgilerin dünya çapında bir kamuoyuna yayılmasına olanak tanınması (Schweibenz, 1998) ve kültür unsurlarını tanıtmak için çevrimiçi eğitim olanakları sunması bakımından olumlu etkiler de sağlamaktadır (Fornasari, 2021).

Toplumların kültürel devamlılığı nesilden nesile aktararak sağlandığından bir toplumun tüm kültürel birikimi ve toplumu oluşturan temel unsurların bütünü "kültürel miras" olarak kabul edilmektedir (Külcü, 2015). Kültürel miras eğitiminde önemli işleve sahip olan müzeler, sergiledikleri eserlerle ilgili konulara bağlı olarak pek çok yönü olan, somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini içinde barındıran (Schweibenz, 1998), geçmişte yaşamış uygarlıkların tarihi, sanatı, bilimi ve yaşam biçimleri ile ilgili ayrıntılı bilgi sunan önemli kurumlardır (Ulusoy, 2010). Müzeler, geçmişle günümüz arasında köprü oluşturmakta, bireylerin kültürel mirasa ilişkin bilgi edinmelerine ve duyarlılık kazanmalarına olanak sağlamaktadır. Ayrıca Eyvazova (2018, s.84) tarafından da vurgulandığı gibi müzelerde kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasına yönelik zengin öğrenme ortamları bulunmaktadır.

Müzelerin internet aracılığıyla çevrimiçi ortamda erişime sunulması ile "sanal müze" kavramı ortaya çıkmıştır (Aktaş, Yılmaz ve İbrahimoglu, 2020, s.1297). Sanal müze, bir müzede sergilenen eserlere yönelik koleksiyonların dijital ortama aktarılması ile eserlerin çevrimiçi olarak erişilebilir biçimde ziyaret edilmesi olarak tanımlanabilir. Sanal müzeler ziyaretçilerin dünyanın dört bir yanında yer alan farklı müzeleri zamandan ve mekândan bağımsız bir biçimde ziyaret etmelerine olanak sunmaktadır. Sanal müzelere yönelik ilk örnek 1994 yılında Sanal Kütüphane Müze Sayfası olmuştur ve bu web sayfası Uluslararası Müzeler Konseyi (International Council of Museums) tarafından desteklenmiştir (Bowen, 2002). Sanal müzeler; içeriğine, etkileşimli olma durumuna, sanal gezinti süresine, iletişim stiline (betimleyici, öyküleyici, dramatisasyon temelli), kapsamına ve sürdürülebilirliğine göre sınıflandırılmaktadır (Ferdani, Pagano ve Farouk, 2014, s.10-12)

Sanal müzelerden yararlanılarak gerçekleştirilen kültürel miras eğitimi bilişsel, duyuşsal ve entelektüel biçimde boyutları olan bir eğitimidir. Sanal müzelerin öğrenme-öğretme sürecinde kullanılması ile gerçekleştirilen eğitimde öğrenciler kültürel mirasa yönelik konuları anlamlı ve kalıcı olarak öğrenebilecektir (Aktaş, Yılmaz ve İbrahimoglu, 2020, s.1298). Sanal müzelerin kültürel miras eğitimine sağladığı katkılardan dolayı Türkiye'de kamu kurumları da sanal müzelere yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çeşitli müzelerin ve ören yerlerinin sanal gezinti bağlantıları resmî web sitesine

eklenmiştir. Ayrıca bakanlık tarafından 2015 yılında “Tarihi Paylaşmak: Sanal Müze Projesi” başlıklı bir proje ile uluslararası alanda, ülkelerin kültürel mirasını tanıtmayı amaçlayan çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015).

Aileler çocuklarının ilk ve en etkili öğretmenidir (Zigler, Pfannenstiel ve Seitz, 2008) ve kültüre ilişkin ilk bilgiler ailede edinilmektedir. Bu bakımdan kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasının öğrenciler için çeşitli yararları vardır. Dinç (2011, s. 57)’e göre aile katılımı “okul ile aile arasında iletişim ve sürekliliğin artırılarak ailelerin desteklenmesi, eğitilmesi, eğitime katılımlarının sağlanması ve eğitim programlarının zenginleştirilmesine yönelik sistematik bir yaklaşımdır.” Kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanarak öğrencilerin okulda öğrendiklerini pekiştirmesiyle birlikte kültürel mirasa yönelik öğrendiklerini yaşamına yansıtması ve ailelerinden çeşitli bilgiler edinmesi sağlanabilir (Türe, 2020, s. 388). Aile katılımı uygulamaları çocukların akademik başarılarını, problem çözme ve sosyal becerilerinin gelişimini olumlu etkilemektedir (Smith vd., 2019). Nitekim alan yazında yer alan araştırma sonuçları ile derslere aile katılımının öğrencilerin akademik başarılarını arttırması, çeşitli becerilerini geliştirmesi, aile-öğretmen-öğrenci iletişimini güçlendirmesi, evde etkili öğrenmeler gerçekleştirilmesi biçiminde yararları olduğu ortaya konulmuştur (Türe ve Deveci, 2021; Keçeli-Kaysılı, 2008; Zigler, Pfannenstiel ve Seitz, 2008). Bu bakımdan ailelerin kültürel miras eğitimine yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamalarına katılmasının öğrencilere çeşitli yararları olacağı söylenebilir.

Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği için öğrencilerle birlikte yetişkin aile bireylerinin de kültürel mirasa yönelik duyarlılığının ve farkındalığının artırılması önemli görülmektedir (Güneş ve Alagöz, 2018, s.755). Alan yazında yer alan Epstein (2008) tarafından geliştirilen aile katılımı modelinin önemli boyutlarından biri, okula ve derslere aile katılımı sağlanması ile ailelerin ebeveynlik başta olmak üzere çeşitli becerilerinin geliştirilmesine vurgu yapmaktadır. Bu boyutta aileler çocuklarını desteklemek için evde uygun öğrenme ortamları sağlama, ailelere gereksinim duydukları çeşitli konularda eğitim ve destek verme amaçlanmaktadır. Dolayısıyla aile katılımı çalışmalarında ailelerin kendilerinin ve çocuklarının gelişimine yönelik çeşitli bilgiler edinmesini sağlamak önemli bir boyut olarak görülmektedir. Nitekim alan yazında okula ve derslere aile katılımı sağlamanın ailelerin; çeşitli bilgiler edinmelerini sağladığını, kişisel gelişimlerini desteklediğini ve çocuklara destek olması konusunda bilinçlendiklerini ortaya koyan araştırma sonuçları yer almaktadır. Bu araştırmalardan biri olan Türe ve Deveci (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada sosyal bilgiler dersine aile katılımı sağlanmasının ailelerin çeşitli bilgiler edinmelerine ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Altan (2019) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada okul öncesi dönemde aile katılımı çalışmalarının ebeveynlerin hayat boyu öğrenme becerilerine önemli katkılar sağladığı sonucu elde edilmiştir. Zigler, Pfannenstiel ve Seitz (2008) ailelere yönelik düzenli ev ziyaretleri yaparak gerçekleştikleri boylamsal çalışmalarında ailelerin gerçekleştirilen uygulama ile çeşitli becerilerinin geliştiği sonucunu elde etmişlerdir. Ayrıca Balli, Demo ve Wedman (1998) araştırmasında günlük yaşamda sık karşılaşılan, gerçek dünyayla ilgili olan örneklerin olduğu evde öğrenme etkinliklerini ailelerin kendileri için yararlı bulduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırma sonuçlarından hareketle yaşamın içinde olan kültürel miras eğitimine yönelik sanal müze gezisi uygulamasının aile katılımı ile gerçekleştirilmenin yetişkin aile bireylerinin eğitimine katkı sağlanması bakımından önemli olduğu ifade edilebilir.

Alan yazında sanal müze gezisi uygulamalarını konu edinen çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Alan yazında sanal müzelerin derslerde kullanılması, yararları ve sınırlılıkları konularında öğretmenlerin görüşlerini inceleyen çalışmalara rastlanmıştır (Aladağ, Akkaya ve Şensöz, 2014; Karataş vd., 2016; Altınbay ve Gümüş, 2020; Egüz, 2020). Sanal müzelere yönelik gerçekleştirilen araştırmalardan bazılarında öğretmen adaylarının görüşleri ve deneyimleri belirlenmiştir (Çalışkan, Önal ve Yazıcı, 2016; Sungur ve Bülbül, 2019; İlhan, Tokmak ve Aktaş, 2021; Islek ve Danju, 2021). Ayrıca Arabacıoğlu ve Okulu (2021) araştırmalarında farklı programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının sanal müze gezilerine yönelik oluşturdukları etkinlik planlarını incelemiştir. Ulusoy (2010) ve Cordorvil (2022) tarafından sanal müzelerle ilgili üniversite öğrencilerine yönelik araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Ulusoy (2010) araştırmasında sanal müze uygulamasının Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin tarih dersine yönelik tutumlarına etkisini ortaya koymuştur. Cordorvil (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, sanal müzelerin din eğitiminde bir araç olarak kullanımını örnek bir inceleme ile ortaya koymak için üniversite öğrencilerinin Belem’de yer alan Para Müzesi’nin sanal müzesini incelemesi sağlanmıştır. Alan yazında sanal müzelere yönelik ortaokul ve lise öğrencilerinin katılımıyla gerçekleşen araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmalar arasında tarih dersi kapsamında gerçekleştirilen araştırmalar vardır (Okolo vd. 2011; Kaya ve Okumuş, 2018). Okolo vd. (2011) araştırmalarında sanal müzelerin 8. sınıf öğrencilerinin tarih dersi akademik başarısına etkisini belirlemiştir. Kaya ve Okumuş (2018) tarih derslerinde sanal müzelerin kullanımını 10. sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre değerlendirmiştir. Ayrıca alan yazında ortaokul öğrencilerinin katıldığı, sosyal bilgiler derslerinde sanal müzelerin kullanıma yönelik araştırmalara da rastlanmıştır (Ambusaidi ve Al-Rabaani, 2019; Çınar, Utkugün ve Gazel, 2021; Elbay, 2022). Ambusaidi ve Al-Rabaani (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, sosyal bilgiler dersinde sanal müzelerin kullanımının 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve arkeolojiye yönelik tutumlarına etkisi belirlemiştir. Çınar, Utkugün ve Gazel (2021) araştırmalarında 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımına yönelik görüşlerini ortaya koymuştur. Benzer olarak Elbay (2022) araştırmasında 7. sınıf öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda sanal müzelerin yararlarını ve sınırlılıklarını incelemiştir. Ayrıca alan yazında sanal müzelere yönelik eğitim alanında gerçekleştirilen 223 araştırmanın amaçlarını bibliyometrik olarak inceleyen bir araştırmaya da rastlanmıştır (Franceschi ve Alvarez, 2021).

Kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması için bireylerin kültürel mirasa ilişkin duyarlılık kazanması ve kültürel mirasın öneminin bilincinde olması gerekmektedir. Bunu sağlamak için kültürel miras eğitimi farklı derslerle ilişkilendirmek ve farklı öğretim uygulamalarından yararlanarak gerçekleştirmek gerekmektedir (Dağistan Özdemir, 2005 s.25). Türkiye’de okul öncesi dönem ile birlikte hayat bilgisi, sosyal bilgiler, görsel sanatlar, müzik, Türkçe, tarih, coğrafya, Türk dili ve edebiyatı gibi çoğu dersin öğretim programlarında yer alan kazanımların kültürel miras eğitime yönelik sanal müzelerde çeşitli öğretim uygulamaları gerçekleştirilmesi için uygun olduğu söylenebilir (Bülbül, 2016; Çengelci, 2012; Devenci, 2009; Yeşilbursa, 2011). Bu araştırma kapsamında yer alan Anadolu Üniversitesi Karakter ve Değer Eğitimi Uzaktan Öğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı’nda öğrenim gören farklı alanlarda görev yapan öğretmenler, kültürel mirasla ilişkili bir kazanım kapsamında sanal müze gezisi uygulamasına yönelik planlama, uygulama ve değerlendirme olmak üzere üç bölümden oluşan sanal müze gezisi

uygulama planı hazırlamışlardır. Öğretmenler kendi aile üyelerinin katılımı ile meslek yaşamlarında yararlanacakları kültürel miras eğitime yönelik bir sanal müze gezisi uygulaması gerçekleştirmişlerdir. Öğretmenlerin sanal müze gezisine katılan aile üyeleri arasında anne, baba, kardeş, yeğen ve çocukları vardır. Böylece öğretmenlerin; sanal müze gezisi uygulamasının kültürel miras eğitimindeki yerine, ailelerin kültürel miras eğitiminde yararlanılacak kaynak olmalarına, kültürel miras eğitiminde aile katılımı etkinliklerinin çocuklarla birlikte yetişkinlere sağladığı katkılara ilişkin fikir edinmeleri ve deneyim kazanmaları sağlanmıştır. Aileler kültürel miras eğitime yönelik sanal müze gezisi uygulamasına katılarak çeşitli bilgiler edinmiş olup kültürel mirasın önemine ilişkin farkındalık kazanmışlardır.

Bu araştırma ile öğretmenlerin ve ailelerin kültürel miras eğitimi kapsamında gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına yönelik görüşleri ve deneyimleri ortaya konulmuştur. Araştırmada öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulama deneyimleri sunulduğu için araştırmacının sanal müze gezisi uygulaması yapacak öğretmenler için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Alan yazında kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanması ve aile katılımı ile sanal müzelerden yararlanarak gerçekleştirilen kültürel miras eğitime yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan araştırmacının alan yazına katkı getirmesi ve bu konuda araştırmaya yapacaklara kaynaklık etmesi umulmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin öğretmenlerin ve ailelerin görüşleri ile deneyimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğretmenlerin kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğretmenlerin kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasının sağladığı kazanımlara ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğretmenlerin sanal müzeler ve sanal müze gezisi uygulaması gerçekleştireceklerine ilişkin önerileri nelerdir?
- Ailelerin kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Ailelerin kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasının sağladığı kazanımlara ilişkin görüşleri nasıldır?
- Ailelerin sanal müzeler ve sanal müze gezisi uygulamalarına ilişkin önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, katılımcılar, veri toplama araçları, verilerin analizi, inandırıcılık ve etik açıklanmıştır.

Araştırma Deseni

Araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji desenine göre tasarlanmıştır. Fenomenoloji araştırması, bireylerin somut bir biçimde deneyimlediği konularda gerçekleştirilebilmektedir. Fenomenoloji araştırmasında odaklanılan konu ile ilgili araştırmaya katılan bütün bireylerin ortak deneyimlerinin ne ifade ettiği ortaya konularak bu deneyiminin nasıl oluştuğunu anlamak ve açıklamak amaçlanmaktadır (Güler, Halıcıoğlu ve Taşğın, 2015). Fenomenoloji araştırması, betimleyici fenomenoloji ve yorumlayıcı fenomenoloji olarak iki farklı biçimde ele alınmaktadır. Betimleyici fenomenolojide amaç bireylerin araştırılan konuya yönelik deneyimlerini betimlemektir (Ersoy, 2016). Bu araştırma kapsamında yer alan öğretmenler, aileleri ile birlikte sanal müze gezisi gerçekleştirerek sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin somut deneyimler edinmiştir. Araştırma ile öğretmenlerin ve ailelerin sanal müze gezisi uygulaması deneyimlerini anlamak, açıklamak ve betimlemek istendiğinden betimleyici fenomenoloji benimsenmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örnekleme göre katılımcıların belirlenmesiyle araştırmanın aktarılabirliği sağlanmak istenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.294). Ölçüt örneklemede, belirli ölçütleri sağlayan bireyler araştırmanın çalışma grubuna dahil edilmektedir. Bu kapsamda araştırmada katılımcılar, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Karakter ve Değer Eğitimi Uzaktan Öğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim gören 10 öğretmen ve bu öğretmenlerin ailelerinden oluşmuştur. Karakter ve Değer Eğitimi Uzaktan Öğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim görenlerin meslek grupları öğretmen, hekim, asker, din görevlisi, sağlık yöneticisi biçiminde çeşitlilik göstermektedir. Bu araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde Karakter ve Değer Eğitimi Uzaktan Öğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim görenlerden mesleğinin öğretmenlik olması ölçütü temel alınmıştır. Ölçüt örnekleme fenomenoloji araştırmalarında deneyim sahibi bireylerin araştırmaya katılımı ölçütünü karşılaması bakımından da özellikle tercih edilmektedir (Baltacı, 2018). Bu bakımdan öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulamasını aile ile birlikte gerçekleştirmiş olma deneyiminin olması araştırma ölçütlerindedir. Araştırmaya katılan öğretmenler ve aile üyelerine yönelik bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo.1 Katılımcılara Yönelik Bilgiler

Sıra numarası	Öğretmen numarası	Öğretmenin Cinsiyeti	Alanı	Aile Numarası	Araştırmaya Katılan Aile Üyeleri
1	Ö1	Kadın	Müzik öğretmeni	A1	Eşi ve yeğeni
2	Ö2	Kadın	Türkçe öğretmeni	A2	Eşi, annesi, babası, kızı ve oğlu
3	Ö3	Kadın	Tarih öğretmeni	A3	Eşi ve iki kızı
4	Ö4	Kadın	Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni	A4	Eşi, annesi, oğlu ve kızı
5	Ö5	Kadın	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni	A5	Kız ve erkek kardeşi
6	Ö6	Kadın	Dekoratif sanatlar öğretmeni	A6	Eşi, kızı ve oğlu

7	Ö7	Erkek	Sınıf öğretmeni	A7	Eşi ve oğlu
8	Ö8	Kadın	Matematik öğretmeni	A8	Annesi ve kardeşi
9	Ö9	Kadın	Sosyal bilgiler öğretmeni	A9	Eşi ve kızı
10	Ö10	Kadın	Okul öncesi öğretmeni	A10	Annesi ve babası

Araştırmaya katılan öğretmenlerin dokuzu kadın biri erkektir. Araştırma katılımcısı olan öğretmenlerin her biri farklı alanda görev yapmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin alanları; müzik öğretmeni, Türkçe öğretmeni, sosyal bilgiler öğretmeni, tarih öğretmeni, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni, dekoratif sanatlar öğretmeni, sınıf öğretmeni, matematik öğretmeni ve okul öncesi öğretmenidir. Öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulaması gerçekleştirdiği aile üyelerinin sayısı iki ile beş arasında değişmektedir. Araştırma kapsamında öğretmenler tarafından gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına katılarak görüş belirten toplam aile üyesi sayısı 27'dir. Bulgular bölümünde araştırmanın öğretmen katılımcıları Ö1, Ö2 vb. biçiminde, aile katılımcıları ise A1 aile üyesi (eşi), A2 aile üyesi (annesini) vb. biçiminde ifade edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, öğretmenlere ve ailelere yönelik ayrı ayrı geliştirilen standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan öğretmen veri toplama formu ve aile veri toplama formu aracılığıyla yazılı olarak elde edilmiştir. Patton (2018, s.346) standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama formunun araştırmacı kimliğine sahip olmayan kişilerin veri toplama sürecine katıldığı bir başka deyişle araştırmacının katılımcılardan yüzyüze veri toplama olanağı olmadığı durumlarda kullanılmasının yararlı olduğunu belirtilmektedir. Araştırma katılımcısı olan öğretmenlerin hepsi farklı şehirlerde yaşamaktadırlar. Bu nedenle araştırma verileri, standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama formu kullanılarak yazılı olarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında sanal müze gezisi uygulamasına yönelik öğretmenler çevrimiçi ortamda bilgilendirilmiştir ve veri toplama formları öğretmenlere çevrimiçi olarak gönderilmiştir. Sanal müze gezisi uygulaması tamamlandıktan sonra öğretmenler, kendi yazılı görüşlerini ve aile üyelerinin yazılı görüşlerini çevrimiçi olarak araştırmacıya göndermişlerdir. Öğretmen ve aile veri toplama formları iki bölümden oluşmuştur. Formların ilk bölümünde sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin bilgi verilmiş, uygulamaya katılımın ve uygulama sonrası yazılı görüş belirtmenin gönüllük esasına dayandığı ifade edilmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama formlarına aile katılımı ve kültürel miras eğitimi konu alanlarında çalışmalar gerçekleştiren iki uzmandan görüş alınarak son biçimi verilmiştir. Bu veri toplama formlarında Patton (2018) tarafından vurgulandığı gibi konuya yönelik odaklı sorular yer almıştır. Aile veri toplama formunda üç soru, öğretmen veri toplama formunda ise beş soru çerçevesinde katılımcılardan yazılı biçimde veriler elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler fenomenolojik veri analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimleyici fenomenolojide veriler araştırmaya katılan bireylerin deneyimlerinden elde edilen temaların betimlenmesi biçiminde kurgulanmaktadır (Ersoy, 2016). Fenomenolojik veri analizinde ilk olarak araştırma ile ilgili olan önemli cümleler

belirlenir ve ilgisiz cümleler veri analizinden çıkarılır. Önemli cümleler ortak biçimde gruplandırılır ve bu cümlelere dayalı olarak oluşturulan ifadelerden temalara ulaşılır (Moustakas, 1994 aktaran Ersoy, 2016). Bu araştırma verileri ilk olarak ayrıntılı bir biçimde incelenmiş olup sanal müze gezisi uygulamasına yönelik deneyimlerle ilgili önemli cümleler belirlenmiştir. Bu cümlelerden birbirini tekrar eden ve araştırma ile ilişkisiz olanlar çıkarılarak araştırmaya dahil edilmemiştir. Önemli cümlelerden ortaya çıkan benzer ifadeler ortak temalar altında toplanmıştır. Bu temalar, bulguların tanımlanması aşamasında katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar sunularak betimlenmiştir.

Nitel araştırmalarda tutarlılığı sağlamak amacıyla araştırma sonucunda ortaya çıkan makalenin bütün olarak incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik araştırma grubunda yer almayan bir uzmandan destek alınmaktadır (Kılınc vd., 2017, s.285). Bu araştırmada da sosyal bilgiler eğitimi alanında bir uzmanın makaleyi bütün olarak incelemesi ve değerlendirmesi sağlanmıştır. Uzman, makalenin kendi içinde bir bütün olarak tutarlı olduğuna yönelik görüş belirtmiştir.

İnandırıcılık ve Etik

Öğretmenler ve aileler tarafından gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamalarının araştırmaya dönüştürülmesine yönelik Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 24.06.2022 tarihinde 329619 Protokol numarası ile izin alınmıştır. Araştırmaya katılımı gönüllülük esas alınmış olup araştırmaya katılım konusunda öğretmenler ve öğretmenler aracılığıyla öğretmenlerin ailelerinden izin alınmıştır. Araştırmada veri toplama araçları oluşturulurken aile ve öğretmen veri toplama formlarında yer alan sorulara ilişkin uzman görüşleri alınmıştır. Bununla birlikte nitel araştırmalarda, inandırıcılığın sağlanmasına yönelik farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen ifadeler ile bağımsız olarak ortaya çıkan sonuçların karşılaştırılması ile ifadelerin çapraz kontrolü yapılmaktadır (Creswel, 2017, s.203). Araştırma kapsamında kültürel miras eğitimi ve teknolojiyle ilgili konularda çalışmalar gerçekleştiren bir uzmandan destek alınarak temalar ve temalar altında yer alan ifadelerin çapraz kontrolü yapılmıştır. Araştırmada katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuştur. Bunu sağlamaya yönelik araştırmaya katılan öğretmenlere ve ailelere numaralar verilmiştir. Araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin ve ailelerin görüşlerine bulgular bölümünde yer verilmiştir ve katılımcıların görüşleri numaralarla gösterilmiştir.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucu ortaya çıkan bulgular "Kültürel Miras Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Sanal Müze Gezisi Uygulamasına Yönelik Öğretmenlerin Görüşleri" ve "Kültürel Miras Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Sanal Müze Gezisi Uygulamasına Yönelik Ailelerin Görüşleri" başlıklarında açıklanmıştır.

Kültürel Miras Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Sanal Müze Gezisi Uygulamasına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin öğretmenlerin görüşleri "Öğretmenlerin Sanal Müze Gezisi Uygulama Sürecine Yönelik Görüşleri", "Öğretmenlerin Sanal Müze Gezisi

Uygulanmasının Sağladığı Kazanımlara Yönelik Görüşleri” ve “Öğretmenlerin Sanal Müzelere ve Sanal Müze Gezisi Uygulaması Gerçekleştireceklere Yönelik Önerileri” temalarında açıklanmıştır.

Öğretmenlerin Sanal Müze Gezisi Uygulama Sürecine Yönelik Görüşleri

Araştırmada öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulama sürecine yönelik görüşlerini uygulama yapılan sanal müzeler, uygulama yapılan sanal müzenin belirlenmesi, sanal müze gezisi uygulamasının gerçekleştirilmesi ve sanal müze gezisi uygulaması sürecinde yaşanan sorunlar biçiminde açıkladıkları sonucu elde edilmiştir. Buna yönelik bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Sanal Müze Gezisi Uygulama Sürecine Yönelik Görüşleri

Uygulama yapılan sanal müzeler
Zeugma Mozaik Müzesi
Antalya Müzesi
İstanbul Oyuncak Müzesi
Şanlıurfa Göbekli Tepe Ören Yeri
Ankara Etnografya Müzesi
Anıtkabir Müzesi
Anadolu Medeniyetler Müzesi
Ayasofya Camii
Uygulama yapılan sanal müzenin belirlenmesi
İlgi duyması
Alanı ile ilişkili olması
Derslerinde kullanması
Gündemde yer alması
Çocuklarının ilgisini çekmesi
Farklı yaş düzeylerine uygun olması
Aile üyelerinin seçmesi
Milli kültürü yansıtan öğeleri içermesi
Sanal müze gezisi uygulamasının gerçekleştirilmesi
Uygulama planına yönelik bilgilendirme yapılması
Dikkat çeken eserlerin not alınması
Müze eser kartı oluşturulması
Aile yönergesi oluşturulması
Müze ile ilgili broşürlerin incelenmesi
Sanal müze gezisi uygulamasının video ile desteklenmesi
Müzedeki eserlerin günümüzdeki eşyalarla karşılaştırılması
Müzedeki eserlere yönelik sorular sorulması
Seramik eşyalar oluşturulması
Uygulama sırasında belirlenen eserin araştırılması
Ailelerin sunum yapmasının sağlanması
Ailelerden yazılı görüş alınması
Sanal müze gezisi uygulama sürecinde yaşanan sorunlar
Müze belirleme
Teknik sorun
Aile düzeyine uygun plan oluşturma

Uygulama Yapılan Sanal Müzenin Belirlenmesi

Öğretmenlerin çoğu, sanal müze uygulaması gerçekleştirdikleri müzeyi belirlerken kendi alanları ile ilişkili olmasını ve aile üyeleri ile kendilerinin ilgi duydukları konuyu dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Ö9 “Sosyal bilgiler öğretmeniyim. Alanımla ilgili Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne yönelik sanal gezi planladım. 2002 yılında Ankara’da öğrenciyken dersimiz kapsamında bu müzeyi gezmiştim.” sözleriyle alanı ile ilgili bir müzeye sanal

müze gezisi planladığını ifade etmiştir. Ö8 ilgi duyduğu için Ankara Etnografya Müzesi'ne yönelik sanal müze gezisi planladığını "Matematik öğretmeniyim. Eskiden kullanılan eşyaları, kıyafetleri incelemeyi çok severim. Bu nedenle ve milli kültürümüzü yansıtan öğeleri incelemek amacıyla Ankara Etnografya Müzesi'ni gezmeyi tercih ettim." sözleriyle açıklamıştır. Katılımcı öğretmenlerden Ö1, alanıyla ilişkili olması, derslerinde kullanması ve gündemde yer almasından dolayı sanal müze gezisine yönelik uygulama yapmak için Zeugma Mozaik Müzesi'ni belirlediğini şöyle dile getirmiştir.

"Bu müzeyi tercih etme nedenim, günlük yaşantımda birçok defa Zeugma Mozaik Müzesi ile ilgili çeşitli haberler okumam ve gündemde de sık sık yer almasıydı. Dikkat çekici ve yapı olarak anlaşılır bir sırayla dizayn edildiği için anlatımının kolay olacağını düşündüm. Ayrıca müzik öğretmeniyim, alanım içerisinde sanat dallarını barındırdığı için özellikle halk kültürü derslerini de yürüten bir öğretmen olarak Zeugma kentinin sanata düşkünlüğü, mozaikler ve çeşitli sanat eserlerini barındırması özellikleri bu müzeyi tercih etmeme vesile olmuştur."

Ö3, alanıyla ilgili olduğu için ve çocuklarının ilgisini çektiği için İstanbul Oyuncak Müzesi'ne yönelik sanal müze gezisi planladığını "Tarih öğretmeniyim. Oyuncaklar insanlığın gelişimini gösteren en önemli tarihi eserlerdir. Bu nedenle İstanbul Oyuncak Müzesi'ni çocuklarım ve eşimle izlemek istedim. Ayrıca iki kızım da oyuncakları çok severler, müze seçerken onu da dikkate aldım." sözleriyle ifade etmiştir. Ö4, "Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Dinler tarihi açısından önem taşıyan müzeyi ziyaret ederek, ihtisas yapmayı düşündüğüm alana olan ilgi ve alakamın arttığını hissettiğim için Şanlıurfa Göbekli Tepe Ören Yeri'ne sanal gezi planladım." sözleriyle alanıyla ilgili olduğu ve ilgisini çektiği için Şanlıurfa Göbekli Tepe Ören Yeri'ne sanal müze gezisi planladığını açıklamıştır. Ö6, alanıyla ilişkili olduğu için somut olmayan kültürel miras eserlerinin sergilendiği sanal müzede gezi uygulaması yapmak istediğini "Alanım el sanatları eğitimi dekoratif sanatlar öğretmenliğidir. Alanım gereği el sanatlarına dair eserler üretmekteyim. Tercih ettiğim Ankara Etnografya Müzesi'nde somut olmayan kültürel miras örnekleri mevcuttur. Alanımla müze arasında bir bağ kurmam da bu müzede uygulama yapma nedenimdir." biçiminde ifade etmiştir.

Ö2, sanal müze uygulamasına katılacak aile üyelerinin tümünün yaş grubuna uygun olduğunu düşündüğü için Antalya Müzesindeki Seramikler Salonu'nu sanal müze gezisi gerçekleştirilecek müze olarak belirlediğini şöyle açıklamıştır: "Bu uygulamayı eşim, annem, babam, 9 yaşındaki oğlum ve 7 yaşındaki kızım olmak üzere benle birlikte 6 kişi yaptık. Katılımcılara baktığımızda üç kuşak bir arada olacağı için farklı yaş gruplarına da hitap edecek bir müze ve bölüm olması gerekli. Bu yüzden Antalya Müzesindeki Seramikler Salonunu gezi için belirledim."

Ö5, Ö7 ve Ö10 sanal müze uygulaması yapılacak müze için aile üyelerinden görüş aldığını belirtmiştir. Ö5, sanal müze gezisi gerçekleştirilecek müzeyi belirleme konusunda sosyal bilgiler öğretmeni olan aile üyesinden görüş aldığını, belirledikleri kazanımın kendi alanı olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile ilişkili olduğunu fark ettiğini şu sözleriyle dile getirmiştir:

"Alanım rehberlik ve psikolojik danışma. Etkinliği hazırlamadan önce okul ve sınıf rehberlik programlarını tek tek inceledim. Ancak sanal müze gezisine tam olarak uygun olabilecek bir

kazanım göremedim. Bu konuda kardeşimden yardım alarak sosyal bilgiler dersine ait bir kazanım tercih ettim ve ona göre plan yaptım. ‘Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnek verir.’ kazanımını seçtim. Seçtiğim kazanımın rehberlik programlarından da çok uzak olmadığını, özellikle aile ve çevre vurgusu yapması sebebiyle aile içi iletişime fırsatlar yaratabileceğimi de anladım.”

Ö7 sanal müze uygulaması yapılacak müze için aile üyelerinden görüş aldığını “Alanım sınıf öğretmenliği. Bu etkinlikte gezilecek yere eşimle birlikte karar verdik. Anıtkabir’i gerçekte ziyaret etme fırsatımız olmuştu, sanal gezide de bu deneyimi yaşamak istediğimiz için burada sanal gezi yaptık.” sözleriyle dile getirmiştir. Ö10 ise “Aile üyelerime sanal müze gezisi yapacağımızın bilgisini verdim. Annem ve babamın çok görmek istediği ancak pandemiden dolayı gidemediği, her zaman yerli ve yabancı turistlerin uğrak yeri olan Ayasofya Camii’ne sanal gezi için karar verdik.” sözleriyle aile üyelerinden görüş alarak sanal müze gezisi yapılacak yeri belirlediğini dile getirmiştir.

Sanal Müze Gezisi Uygulamasının Gerçekleştirilmesi

Öğretmenlerin çoğu, sanal müze uygulamasında ilk olarak uygulama planına yönelik aile üyelerine bilgilendirme yaptığını, müzedeki eserlere yönelik aile üyelerine çeşitli sorular yönelttiklerini ve aile üyelerinin müzedeki eserlerle günümüzdeki eşyaları karşılaştırmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Ö3, sanal müze uygulamasından önce, uygulamaya ilişkin ailesine bilgi verdiğini, sanal gezintisi sırasında aile üyelerine sorular sorduğunu ve aile üyelerinin günümüzdeki eserlerle müzedeki eserleri karşılaştırdığını şu sözleriyle dile getirmiştir: “İlk önce sanal müzeye yönelik bilgi verdim. İstanbul Oyuncak Müzesi’ni gezerken anlatım yaptım, eşime ve kızlarıma sorular sordum. Kızım hemen oyuncaklarını kucağına aldı, kendi oyuncaklarıyla karşılaştırma yaptı. Etkinlik sonunda da onlardan duygularını ve düşüncelerini anlatmalarını istedim.” Benzer biçimde öğretmenlerden Ö1, sanal müze gezisine başlamadan önce aile üyelerine uygulama planına yönelik bilgi verdiğini, uygulama sırasında aile üyelerinin dikkatlerini çeken noktalarla ilgili not almalarını istediğini ve uygulama sonunda çeşitli sorular yönelterek sanal müze uygulamasını değerlendirdiğini şu sözleriyle dile getirmiştir:

“Uygulamanın başında Zeugma ve Mezopotamya uygarlıkları ile ilgili çeşitli başlangıç bilgileri verdim. Eşim ve yeğenimin sorularını yanıtladım ve müzeyi gezmeye başladık. Ayrıca onlardan gezi boyunca dikkatini çeken eserleri not almasını istedim. Özellikle en önemli eserlerinden biri olan Çingene Kızı Mozaği hakkındaki bilgileri okuyarak üstünde konuşmalar yaptık. Değerlendirme kısmında katılımcılardan gezi ile ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını istedim. Not aldıkları eseri konuştuk. Önerilerini paylaştılar.”

Ö2, sanal müze uygulamasında ilk olarak katılımcı aile üyelerine uygulama planını açıkladığını, gezilen sanal müzedeki eserleri tanıttığını, dikkatlerini çeken eserlerle ilgili ve eserlerin günümüzdeki benzerleriyle ilgili sorular yönelterek aile üyelerinin görüşlerini aldığını belirtmiştir. Ö2, sanal müze gezisi tamamlandıktan sonra Aile Seramik Eserler Müzesi oluşturduklarını şöyle açıklamıştır:

“Kültür ve Turizm Bakanlığı web adresinden Antalya Müzesi’ni seçtim. Müzenin Seramikler Salonu’nda bulunan eserleri inceledik. Bu eserlerin hangi malzemelerle yapılmış olabileceği, hangi amaçlarla kullanıldığına yönelik aileme sorular yönelttim ve sohbet ettik. Herkesin eserlerle ilgili fikrini belirtmesini istedim. Orada bulunan eserlerin hangi malzemelerden, nasıl yapılmış olabileceklerini konuştuk. Annem ve babam benzer yapıdaki testiler, küpler ve çeşitli toprak kabından olan eşyaları küçükken köyde kullandıklarını anlattılar ve tecrübelerini paylaştılar. Sanal müze gezisinde nelerin dikkatlerini çektiğini konuştuk. Ayrıca günümüzde kullanılan eşyalar ve müzede gördüğü eserler arasında ne gibi benzerlik ve farklılıklar olduğunu da konuştuk. Çocuklar evdeki eşyaları da incelediler, müzede gördükleriyle karşılaştırma yaptılar. Önceden seramik hamuru temin etmiştim. Tüm etkinlik katılımcılarının toplandığı masada çeşitli şekiller vererek seramik hamurunu esere dönüştürdük. Katılımcılar müzede eserlere benzer eserler yapmaya çalıştılar. Yapım aşamasında herkesin kendini geçmişte yaşamış bir seramik ustası olduğunu düşünmesi ve onların neler hissettiğini anlamaya çalışmasını istedim. Ortaya konan eserler evde hazırlanan uygun bir bölümde sergilenmek üzere Aile Seramik Eserler Müzesi oluşturduk. Bu sırada eskiden bu müzede eserleri seramik ustalarının nasıl yapmış olabileceğini konuştuk.”

Öğretmenlerden Ö4 sanal müze gezisi uygulamasında ilgili müzenin broşürünü incelediklerini, müzede eserlere aile üyelerinin dikkatini çektiğini ve sanal gezi tamamlandıktan sonra dikkatlerini çeken esere yönelik araştırma yapıldığını ve rapor hazırlandığını şu sözleriyle açıklamıştır:

“Müzenin ziyaret edileceği web sitesi bulundu ve Göbekli Tepe ile ilgili broşür incelendi. Eldeki dokümanlardan Göbekli Tepe’deki eserlerin gezileceği ve bu heykellerin tarih ve kültür açısından ne ifade ettiği anlaşılmasına çalışıldı. Gezi esnasında müzede birkaç esere dikkat çekildi ve onlarla ilgili derinlemesine araştırma yapıldı. Araştırma ve incelemede eserin seçilme gerekçesi, eserin bulunduğu dönemde kullanılma alanı ve kullanılma gerekçesi ile eserin neden yapıldığı belirtildi. Etkinlik sonunda aile katılımcıları seçtikleri eserle ilgili araştırma raporu hazırladılar.”

Öğretmenlerden Ö5, sanal müze uygulamasına ilişkin yönerge oluşturarak aile bireylerine bilgi verdiğini, sanal müze gezisi uygulaması sırasında kullanmak üzere müze kartları oluşturduğunu ve uygulamada videolardan yararlandığını şöyle belirtmiştir.

“Ankara Etnografya Müzesi’ne sanal gezi gerçekleştirmek için aile etkinlik yönergesi oluşturdum. Müzede bazı bölümlerin yer aldığı müze kartlarını etkinlik öncesi katılımcılara teslim ettim. İlk olarak müzenin kısa bir tanıtım videosunu izledik. Aile üyelerim ile birlikte sitedeki yönergeler doğrultusunda sanal gezintiyi tamamladık. Her bir aile üyesi karşılıklı soru cevap ve sohbet yoluyla kendi müze kartına yazdıklarını paylaştı.”

Benzer biçimde öğretmenlerden Ö6, sanal müze gezisi uygulamasında videolardan yararlanmış. Ö6 sanal müze gezisinde kullanmak için aile üyelerine yönelik çalışma kâğıdı hazırladığını, uygulama sonunda aile üyelerinin araştırma ve sunum yapmasını sağladığını ifade etmiştir:

“Etkinlikte kullanmak için somut olmayan kültürel mirasla ilgili izlenecek videolar hazırladım. Ankara Etnografya Müzesi gezisi için bilgisayarda tüm hazırlıkları yaptım. Çalışma kağıtlarını da hazırladım. Müze gezisinde ailede herkes bir somut olmayan kültürel miras eseri seçti. Gezi tamamlandıktan sonra seçilen eser ile ilgili araştırma yapıldı. Araştırılan eserlerle ilgili aile katılımcıları sırayla sunumlarını yaptı. Evde bulunan somut olmayan kültürel mirasla ilgili eserler bir araya getirilerek bu eserler hakkında sohbet edildi.”

Ö8 sanal müze gezisi planına yönelik aile üyelerini bilgilendirdiğine, gezi sırasında bir bölüm seçilmesini ve gezi tamamlandıktan sonra seçilen bölümle ilgili araştırma yapılmasını sağladığına ilişkin görüşünü şöyle ifade etmiştir:

“Aileme etkinliğin nasıl yapılacağını anlattım. Web sitesinden Ankara Etnografya Müzesi’nin kıyafet salonu, el işlemleri salonu, dokuma eserler salonu, madeni eserler salonu, çini ve cam eserler salonu bölümlerinin sanal olarak gezileceğini belirttim. Müze gezisi sırasında da ailece bir bölüm seçtik. Gezi tamamlandıktan sonra seçilen bölüm ile ilgili ailem araştırma yaptı ve araştırma raporlarını paylaştı.”

Öğretmenlerden Ö7 aile katılımıyla gerçekleştirdiği sanal müze gezisi uygulamasında aile yönergesi oluşturmuş, müzenin broşürünü paylaşarak aile üyelerinin incelemesini sağlamıştır. Ö7, sanal gezi sırasında müzedeki eserlere dikkat çekmiş ve etkinlik sonuna aile üyelerinden yazılı görüş almıştır. Buna ilişkin Ö7’nin görüşü şöyledir:

“Anıtkabir Sanal Müzesi’ne sanal gezi gerçekleştirmek için aile etkinlik yönergesi oluşturdum. Anıtkabir Sanal Müzesi broşürünü aileme paylaştım. Paylaşılan müze broşürü incelendi. Gezi esnasında Türk kadınına sırtında çocuğuyla cepheye cephane taşırken gösteren tabloya özellikle dikkat çektim. Etkinlik sonunda aile üyelerinin, etkinlikte öğrendiklerini ve etkinlik ile ilgili duygu ve düşüncelerini yazarak paylaşmasını istedim.”

Öğretmenlerden Ö9 da benzer biçimde sanal müze gezisine yönelik aile yönergesi oluşturmuştur. Ö9, aile üyelerinin gezi sırasında dikkat çeken bir eser belirlemesini ve gezi sonrasında bu eserle ilgili araştırma yaparak ve geziyle ilgili görüşlerini sunarak değerlendirme yapmasını sağladığını şu sözlerle ifade etmiştir:

“Aile üyelerime Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne sanal bir gezi düzenleneceği konusunda bilgi verdim. Etkinlik gün ve saatini belirledik. Ailem için sanal müze gezisi yönergesi oluşturdum. Yönergedeki sıraya göre geziyi yaptık. Ailece müze gezisi esnasında dikkat çekilen bir eser belirlendi. Gezi sonrasında o eserle ilgili ailem araştırma yaptı ve ailemin etkinlikle ilgili değerlendirmeler yapmasını sağladım.”

Öğretmenlerden Ö10, sanal müze gezisinden önce araştırma yaparak müzeye yönelik bilgilere ulaşmış ve sanal müze gezisi sırasında aile üyelerine bu bilgileri sunarak aile üyelerinin sanal müze gezisiyle ilgili sorularını yanıtlamıştır. Ö10, gezi tamamlandıktan sonra ise aile üyelerinin görüşlerini alarak değerlendirme yaptığını şu sözlerle ifade etmiştir:

“Sanal gezi için kendim Ayasofya’yı önceden araştırdım. Ayrıntılı bilgi vererek sanal gezi yapılmasının daha etkili olacağını düşündüm. Ayasofya’nın tarihinin ve içindeki önemli yapıların önemine dair bir ön hazırlık yaptım. Etkinliğin gününü ve saatini belirledik. Sanal gezi esnasında araştırma ile elde ettiğim bilgileri paylaştım, annem ve babamın sorularını yanıtladım. Etkinlikten sonra onlardan etkinliğin nasıl geçtiğine, neler öğrendiklerine yönelik görüş alarak değerlendirme yaptım.”

Sanal Müze Gezisi Uygulama Sürecinde Yaşanan Sorunlar

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden bazılarının sanal müze gezisi uygulamasına yönelik; sanal müze gezisi gerçekleştirilecek müzeyi belirlemede, aile düzeyine uygun plan oluşturmada ve teknik konularda sorun yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ö3 “İlk önce etkinliği yapmak için müze belirleme konusunda biraz düşündüm. Özellikle ailece izleyeceğimiz için dördümüzün de ortak noktası olan bir konu bulmam gerekti.” sözleriyle müze belirlemede güçlük yaşadığını söylemiştir. Ö2, sanal müze gezisi yapılacak müzeyi ve müzenin gezilecek bölümlerinin seçiminde zorluk yaşadığını şöyle ifade etmiştir: “Hangi müzeyi ve büyük olan müzelerin hangi bölümünü gezeceğimizi belirlemek planlama aşamasında beni zorladı. Bu seçimi yapmak için neredeyse tüm sanal müzeleri gezdim. Her bir müze ve bölümde nasıl bir etkinlik yapabileceğimiz konusunda kararsızlık yaşadım.”

Ö7 aile düzeyine uygun biçimde sanal müze gezisi planlama konusunda güçlük yaşadığını “Etkinliği planlama aşamasında aile düzeyine uygunluğu ile ilgili nasıl etkinlikler yapılabilir konusunda biraz güçlük yaşadım.” sözleriyle dile getirmiştir.

Öğretmenlerden Ö1 “Uygulama kısmında internetin ara ara duraksamalarından dolayı bir kısım sıkıntılar yaşadım.” sözleriyle internetten kaynaklı sorun yaşadığını dile getirmiştir. Benzer olarak Ö8 “Etkinliği yaparken internetten kaynaklı sıkıntılar yaşadım. Bazen bağlantıda kopmalar oldu.” sözleriyle teknik sorun yaşadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin Sanal Müze Gezisi Uygulanmasının Sağladığı Kazanımlara Yönelik Görüşleri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi ile öğretmenlerin gerçekleştirdikleri sanal müze uygulamasının kendilerine ve ailelerine çeşitli kazanımlar sağladığı görüşünde olduğu ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlere Göre Sanal Müze Gezisi Uygulamasının Sağladığı Kazanımlar

Ailelere yönelik kazanımlar
Müzelerin kolay ulaşılabilir olduğunu öğrenmesi
Sanatın önemine ilişkin farkındalık oluşması
Bilgilendirici olması
Kültürel mirasa yönelik bilinçlenmesi
Öğretmenlere yönelik kazanımlar
Mesleki kazanımlar
Kültürel miras uygulamalarının önemini fark etmesi
Aile katılımı uygulamalarının önemini fark etmesi
Dersinde uygulamak istemesi

Etkili öğretim sağladığını görmesi
Sanal müzelere yönelik farkındalık kazanması
Sanal müze gezisi planlamayı öğrenmesi
Öğrencileri ile empati kurması
Kişisel kazanımlar
Bilgilendirici olması
Ailesi ile kaliteli zaman geçirmesi
Kültürel mirasın zenginliğini fark etmesi

Ailelere Yönelik Kazanımlar

Ö1, aile üyelerinin sanal müze gezisi uygulaması ile müzelerin kolay ulaşılabilir olduğunu öğrendiklerine ve aile üyelerinde sanatın önemine ilişkin farkındalık oluştuğuna yönelik görüşünü “Ailem gidemedikleri, göremedikleri ve merak ettikleri çeşitli müzelerin sanal müze uygulaması ile ulaşılabilir olduğunu öğrendi. Ayrıca çeşitli eserlerin ne anlama geldiğini ve sanatın ne kadar değerli olduğunu fark ettiklerine yönelik görüşlerini belirttiler.” biçiminde açıklamıştır. Ö6, sanal müze gezisi uygulamasıyla çocuklarının kültürel mirasa ilişkin bilinçlendiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

“Aile katılımlı sanal müze gezisi şimdiye kadar ailece yapmış olduğumuz en verimli etkinlikti. Benim yıllarca işimin bir parçası olmasına rağmen çocuklarıma yeteri kadar veremediğim kültürel miras bilincini sanal müze etkinliğinin sağlamış olması beni ayrıca şaşırttı ve mutlu etti. Etkinliğin etkileri biri 11 diğeri 6 yaşında olan çocuklarımin üzerinde hala sürmektedir.”

Öğretmenlerden Ö8, “Etkinlik yeni bilgiler öğrenmemizi sağladı. Annem ilk defa sanal müze gezisi yaptığını belirtti. Onun için farklı ve güzel bir etkinlik oldu. Aile olarak birlikte kaliteli zaman geçirmemizi sağladı.” sözleriyle sanal müze gezisiyle bilgi edindiklerini ve ailece iyi zaman geçirdiklerini söylemiştir. Ö4 sanal müze gezisinde her bir aile üyesinin gezilen sanal müzeye ilişkin yorumlar yaptığını, çeşitli bilgiler edindiklerini ve kaliteli zaman geçirdiklerini şöyle ifade etmiştir:

“Görsel ve işitsel olarak öğrenme sağlayan bir etkinlikti. Aile bireylerinin her biri kendi bilgi birikimine göre yorumlar yaptı ve bu etkinlikle müze hakkında geniş bilgi sahibi oldular. Her yaşta aile fertlerimiz sanal gezi boyunca heyecanlıydı ve herkesin farklı düşünce ve bilgileri olduğunu fark ettik. Aile bireyleri olarak uzun süredir yemek dışında birlikte etkinlik yapmamıştık, böyle bir etkinlikle bir araya geldik. Güzel zaman geçirdik.”

Öğretmenlere Yönelik Kazanımlar

Ö7 sanal müze gezisi uyguladığı için kültürel mirasa yönelik uygulamalara meslek yaşamında ve ailede yer vermesinin önemine yönelik kendisinde farkındalık oluştuğunu şu sözleriyle dile getirmiştir:

“Sanal müze araştırırken ülkemizin kültürel miras öğelerinin ne kadar fazla olduğunu gördüm. Okulda yaptığımız etkinliklerin olabildiğince aile katılımına yönelik olmasının önemli olduğunu anladım. Ülkemizin zenginliklerinden olan kültürel mirasa yönelik değerlere hem aile yaşantımızda hem de meslek yaşamımızda önemli bir yer ayırmamız gerektiğini fark ettim.”

Öğretmenlerden Ö5, sanal müze gezisine yönelik “Müzelerin kapsamının bu kadar geniş olduğunu, farklı yelpazelerde birçok amaca yönelik müze olduğunu geç de olsa fark ettim.” ifadeleriyle sanal müzelere yönelik farkındalık kazandığını açıklamıştır. Ö4, sanal müze uygulamasının etkili öğretim gerçekleştirmeye katkı sağladığını fark ettiğini şu sözlerle dile getirmiştir: “Sanal müze uygulamasıyla daha kolay ve etkili öğretim gerçekleştiğini fark ettim.” Öğretmenlerden Ö10 “Daha önceden heves edip sanal gezi yapmak istemiştim ancak çok yüzeysel olmuştu. Bu etkinliğe hazırlanıp ailemle yapmak benim için çok daha farklı bir deneyim oldu. Hem etkinlik planlamayı öğrendim hem de sanal gezi hakkında ayrıntılı bilgi edinmiş oldu.” sözleriyle sanal müze uygulamasıyla sanal müze planı yapmayı öğrendiğini ve çeşitli bilgiler edindiğini söylemiştir. Benzer olarak öğretmenlerden Ö1, “Bu çalışma ile sanal müze etkinliği planlama ve uygulamayı öğrenmiş oldum. Bana etkinlik hazırlama ve planlama aşamalarını öğretmiş oldu.” ifadeleriyle sanal müze gezisi planı ve uygulaması yapmayı öğrendiğini dile getirmiştir. Ayrıca Ö1, “Aileme ve çevremdeki insanlara sanal müze kültürünü tanıtmamın ve onları da sanal müze kullanmalarına teşvik etmenin önemini fark ettim, benim için çok iyi oldu.” sözleriyle sanal müzeleri ailesine ve çevresine tanıtmamın önemli olduğuna ilişkin farkındalık kazandığını dile getirmiştir.

Ö5, ilk kez sanal müze gezisi gerçekleştirdiğini, sanal müze gezisi sayesinde aile üyeleri ile iyi vakit geçirdiğini, Anadolu kültürüne ilişkin farkındalıklarının arttığını, sosyal bilgiler öğretmeni olan aile üyesinden gezilen müzedeki eserlere ilişkin çeşitli bilgiler edindiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

“Yaptığımız etkinlik kapsamında ilk kez sanal müze gezisi uyguladım. Aynı şekilde kız kardeşim için de ilk tecrübe oldu. Türkiye’nin her yerindeki birçok farklı müzeye çok pratik bir şekilde erişebileceğimizi gördük. Müzede gezdiğim bölümlerin eserlerin her birine ayrı ayrı hayran kaldım. Kültürümüze ait eşyalar, giysiler, özel kutlamalar, el emeği eserler, tarihi şahsiyetlerin kullandıkları eşyalar beni çok farklı bir dünyaya götürdü. Kardeşlerim ile birlikte keyifli bir sohbet yaptık. Geçmişten günümüze bu eserlerin değişimi ve kullanımını ele aldık. Kendi memleketimize ait eserler görünce daha bir detaylı baktık. Erkek kardeşim alanı sosyal bilgiler olduğundan bize daha çok bilgilendirme yaptı. Kendi adıma çok keyif aldığım, Anadolu kültürüne ve geleneksel sanatına dair farkındalığımın arttığı bir etkinlik oldu. Hep birlikte keyifli sohbetlerle yaptığımız sanal müze gezisi benim gibi aile üyelerimin de farkındalıklarını artırdı.”

Ö2, sanal müze uygulamasının tüm aile üyelerinin ilgisini çektiğini ve sanal müze uygulamasında ailece birlikte kaliteli zaman geçirdiklerini şu sözleriyle vurgulamıştır:

“Daha çok oğlum ve kızıma yönelikmiş gibi duran etkinlik uygulama sırasında en çok annem ve babamın ilgisini çekti. Tüm etkinlik yaklaşık iki saat sürdü. Bu süre içinde hepimiz birlikte olmanın, bir müzeyi sanal olarak da olsa gezmenin, bir şeyler ortaya çıkarmanın keyfini aldık. Sıkılıp bırakan, telefonuna ihtiyaç duyan ya da televizyon izlemek isteyen kimse olmadı. Ailece yapacağımız bu tip etkinliklere ve birlikte vakit geçirmeye ne kadar ihtiyacımız olduğunu anladık. Hazırladığımız etkinliğe ailemizdeki herkesin istekli katılımı, çok keyifli, bilgi, sanat ve tecrübe dolu iki saat geçirmek benim için paha biçilemezdi. Daha bu etkinliği yaparken tüm katılımcılar ‘Diğer müzeleri de gezelim, onların da etkinliklerini yapalım.’ şeklinde öneriler sundular.”

Benzer şekilde öğretmenlerden Ö3, sanal müze uygulamasıyla ailesi ile birlikte eğlenceli ve kaliteli zaman geçirdiğini şu sözleriyle ifade etmiştir:

“Pandemi nedeniyle sanal müzelere olan ilginin ve sanal müze gezisinin önemini bilmekteydim. Öğrencilerime sanal müze linkleri göndererek izletmişim. Fakat ailece sanal müze gezisi etkinliği daha çok hoşuma gitti. Bu etkinliğe katılanların duygu ve düşüncelerini öğrenmemiz, bunları yazıya dökmemiz ve ailece güzel bir kültürel etkinliğe katılmamız çok kıymetli oldu. Hepimiz İstanbul Oyuncak Müzesini sanal olarak gezerken hem bilgilendik hem eğlenceli vakitler geçirdik.”

Ö9, sanal müze gezisini daha önce sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirdiğini ve bu uygulama ile öğrencileriyle empati kurduğunu “Sanal müze gezileri gerçek müze gezilerine göre, az maliyetli, daha kolay ve risksizdir. Öğrencilerde görsel hafıza oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmeni olarak derslerimde kullanıyordum. Bu sanal müze uygulaması sayesinde öğrencilerimin yerine kendimi ve çocuğumu koyarak empati kurdum. Ailemle beraber sanal müze gezisi keyifli bir deneyim oldu.” sözleriyle ifade etmiştir.

Ö5, bu sanal müze uygulamasından sonra öğrencileri ve öğrencilerinin aileleri ile sanal müze gezisi yapmayı planladığını “Uygulamanın faydasını gördüm. Bu yüzden sanal müze uygulamalarını kendi öğrencilerim ve aileleri ile aile içi iletişimi artırmak ve birlikte kaliteli zaman geçirmelerini kuvvetlendirmek için rehberlik kazanımlarıyla ilişkilendirip uygulayacağım.” biçiminde ifade etmiştir. Ö3, sanal müze gezisinde ailesi ile kaliteli zaman geçirdiğini belirtip eşinin ve kendisinin derslerinde aile katılımlı sanal müze uygulamalarına yer vermek istediklerini şu biçimde açıklamıştır:

“Eşim de benim gibi Tarih öğretmeni. Biz öğrencilerimize aile katılımına dayalı sanal müze gezisi etkinliği yaptırmayı düşünmeye başladık. Öğrencilerimize de ödev olarak böyle bir etkinlik verirse sanal müze gezileriyle öğrenciler aileleriyle belki de hiç gidemeyecekleri, göremeyecekleri müzeleri görerek güzel bir etkinlik yaparken beraber eğlenceli zaman geçirebilir. Bu bizi çok mutlu edecek.”

Ö8, derslerinde aile katılımına dayalı etkinlikler gerçekleştirmek istediğini “Derslerimde aile katılımına dair hiç etkinlik yapmamıştım. Çok etkili ve faydalı bir etkinlik olduğunu deneyimleyerek görmüş oldum. Kendim derslerimde de aile katılımına dayalı etkinlikler planlamayı düşünüyorum. Aile içi iletişimi güçlendiriyor, ailelerin de yeni şeyler öğrenmesini sağlıyor, ailelerin çocuklarıyla yakından ilgilenmelerini sağlıyor.”

Öğretmenlerin Sanal Müzelere ve Sanal Müze Gezisi Uygulaması Gerçekleştireceklere Yönelik Önerileri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi ile öğretmenlerin sanal müzelere ve sanal müze uygulaması gerçekleştirecek olanlara yönelik çeşitli öneriler sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna yönelik bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Sanal Müzelere ve Sanal Müze Gezisi Uygulaması Gerçekleştireceklere Yönelik Önerileri

Sanal müzelere yönelik öneriler
Sanal müzelerde sesli açıklamalara yer verilebilir
Tüm eserlere yönelik yazılı bilgiler eklenebilir
Eserlerin yazılı bilgilerinin okunur olması sağlanabilir
Sanal müze gezisi uygulaması gerçekleştireceklere yönelik öneriler
Uygulama yapılacak sanal müze ayrıntılı incelenmeli
Sanal müze uygulama planı oluşturulmalı
Uygulama öncesi müzeye ilişkin ön bilgi verilmeli
Sanal müze belirlerken katılımcı görüşü alınmalı
Aile ve öğrenci için ilgi çekici olan müze belirlenmeli
Tüm derslerde uygulanmalı
Aktif katılımı sağlayan etkinliklere yer verilmeli
Uygulama sonunda katılımcıların görüşleri alınmalı

Sanal Müzelere Yönelik Öneriler

Ö9 sanal müze web sitelerinde, müzedeki eserlere ilişkin sesli açıklamalara yer verilmesinin yararlı olacağına ilişkin önerisini “Sanal müze gezisi sosyal bilgiler dersi için vazgeçilmez bir ders işleme tekniğidir. Derslerimde kullanıyorum. Müze gezisi esnasında ilgili sitede sözlü açıklamalar da yapılırsa daha güzel olacak.” sözleriyle dile getirmiştir.

Ö2 sanal müzelerde yer alan eserlerin yanına yazılı bilgilerin eklenmesini ve var olan bilgilerin okunur olmasının sağlanmasını önermiştir: “Özellikle sanal müzelerde bulunan eserlerin tamamının yazılı bilgisinin kısa kısa da olsa yanında verilmesini isterdim. Ayrıca bazılarında yazılar var ama yakınlıştırınca pek çoğu okunmuyor. Eserlerin yazılı bilgilerinin okunur olması sağlanabilir. Buna yönelik sanal müzelerde düzenleme yapılabilir.”

Sanal Müze Gezisi Uygulaması Gerçekleştireceklere Yönelik Öneriler

Öğretmenlerin çoğu, sanal müze gezisi yapacakların ilgili müzeyi uygulamadan önce ayrıntılı incelemesi ve uygulama planı yapması gerektiğini belirtmiştir. Ö9 “Bu çalışmayı yapacak öğretmenler öncesinde sanal müzeyi gezmelidirler. Müzede bulunan eserler hakkında bilgi edinilmelidir. Ders esnasında araştırma yapılırsa kopukluklar yaşanabilir.” sözleriyle gezi öncesi sanal müzeye ilişkin bilgi edinilmesinin önemini dile getirmiştir. Ö1 buna yönelik önerisini “Derse ya da etkinliğe başlamadan önce gösterilecek müzede öğretmenin kendi gezintisini ve hazırlıklarını yaparak hazır olması önemlidir. Öğretmen müzedeki çeşitli sanat eserleri ile ilgili çeşitli hikayeleri öğrenerek derste daha dikkat çekici bir anlatım sunabilir.” sözleriyle dile getirmiştir. Ö6, sanal müze gezisi uygulayacakların ön hazırlık ve planlama yapmalarına ilişkin önerisini şöyle ifade etmiştir:

“Sanal müze etkinliklerini boş zaman aktivitesi olarak görmemek gerekir. Farkındalık oluşturmak adına etkinlik ortamının, planlamasının ve amacının önceden belirlenmesi, planlı olarak uygulanması faydalı olacaktır. Ankara Etnografya Müzesi’ni daha önceden yerinde ziyaret etmiştik ama plan olmadığı için çocuklarım açısından bu kadar ilgi çekici olmamıştı. Burada da etkinlik öncesi araştırmanın ve planlamanın önemi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle sanal müze gezisi yapacakların ön hazırlık ve uygulama planı yapması önemlidir. İlgili ve dikkat çekici olması için sanal olarak gezilecek müze ile ilgili ön hazırlık için araştırma ve okuma yapılmasını tavsiye ederim.”

Ö6, sanal olarak gezilecek müzenin katılımcılar ile birlikte belirlenmesini ve uygulama sonunda katılımcıların görüşlerinin alınmasını şu sözlerle önermiştir: “Gezilecek yerlerin aile üyeleriyle ya da öğrencilerle birlikte belirlenmesi de önemli. Etkinlik sonrası aile üyelerinin veya katılımcıların duygu ve düşünceleri alınmalı ve değerlendirilmelidir.” Benzer olarak Ö2, ailelerin ve çocukların ilgisini çeken eserlerin olduğu sanal müzelerin belirlenmesini ve ailelerle çocukların birlikte gezmesini önermiştir: “Bence aile katılımlı etkinlikte yaş farkı ve ilgi farkı olacağı için katılımcıların ortak paydada buluşulabileceği müzeler belirlenmeli. Böylece aileler ve çocuklar birlikte etkili gezi yapabilir.” Ayrıca Ö3 de buna ilişkin önerisini “Ailece herkesin izleyebileceği sanal müze gezileri belirlenmeli.” sözleriyle sunmuştur.

Ö4, sanal müze uygulamasından önce uygulama planı yapılması ve katılımcılara buna ilişkin ön bilgi verilmesi önerisini şu sözlerle sunmuştur: “Sanal müze ve benzeri etkinlikler planlanırken herkesin gezilecek yer hakkında ön bilgi sahibi olması önemli, uygulamadan önce katılımcılar bilgilendirilmeli.”

Ö8, sanal müze gezisinin öğrencilerin ilgisini çektiğini ve tüm derslerde yapılmasına ilişkin önerisini “Bu tür etkinlikler öğrencilerin çok dikkatini çekiyor. Çocukların derse karşı ilgileri artıyor. Ailem bile etkinliğe katılırken meraklı ve heyecanlıydı. Bu nedenle bütün derslerde kullanılmasını öneririm. Aile katılımına dair etkinlik olarak yapılmasını da tavsiye ederim.” sözleriyle dile getirmiştir. Benzer olarak Ö2, sanal müze uygulamalarının tüm derslerdeki içeriklerle ilişkilendirilip öğrenciler ve öğrencilerin aileleri ile yapılmasını şöyle önermiştir: “Bu gibi etkinliklerin tüm derslerle ilgili içeriklere uyarlanarak sınıfta öğrencilerle evde ailelerle yapılması etkili öğrenmeler ve zengin yaşantılar sağlayacaktır.”

Öğretmenlerden Ö7, sanal müze gezisi gerçekleştireceklerin uygulama planında aktif katılımı sağlayacak etkinliklere yer verilmesine ilişkin önerisini “Yeniden böyle bir etkinlik planlamam gerekirse katılımcıları aktif tutacak daha çok etkinliğe yer vermeye dikkat ederim. Benzer etkinlik gerçekleştirecek olanların etkinliği planlamasını, etkinlikle ilgili katılımcıları bilgilendirmelerini, katılımcıları etkinliğin amacına ulaştıracak aktif katılımlı çalışmalara ağırlık vermelerini öneririm.” sözleriyle ifade etmiştir.

Ö3 sanal müze gezisi uygulaması yapacaklara, uygulama sonunda katılımcıların görüşlerinin alınmasına yönelik önerisini şu sözlerle ifade etmiştir: “Etkinlik bitiminde değerlendirme yaparken ailenizdeki her bireyin duygu ve düşüncelerini önemsemelerini ve onları dikkatli bir şekilde dinlemelerini tavsiye ederim.”

Kültürel Miras Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Sanal Müze Gezisi Uygulamasına Yönelik Ailelerin Görüşleri

Kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına yönelik aile görüşleri “Ailelerin Sanal Müze Gezisi Uygulamasına Yönelik Görüşleri”, “Ailelerin Sanal Müze Gezisi Uygulamasının Sağladığı Kazanımlara Yönelik Görüşleri” ve “Ailelerin Sanal Müzeler ve Sanal Müze Gezisi Uygulamalarına Yönelik Önerileri” temalarında açıklanmıştır.

Ailelerin Sanal Müze Gezisi Uygulamasına Yönelik Görüşleri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda araştırma katılımcısı olan ailelerin sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin çeşitli görüşler sunduğu ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Ailelerin Sanal Müze Gezisi Uygulamasına Yönelik Görüşleri

Kolay ulaşılabilir olma
Ekonomik olma
Kültürel mirası tanıtmaya
Tarihe ve kültüre ilişkin bilgi sunma
Değerlerin benimsenmesini sağlama
Dikkat çekici olma
Araştırma yapmaya teşvik etme
Müze gezisine teşvik etme
Milli birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirme

Aile üyelerinden bazıları, sanal müze gezilerinin kolay ulaşılabilir ve ekonomik olmasına vurgu yapmıştır. A1 aile üyesi (eşi) sanal müzelerin kolay ulaşılabilir olduğunu "Bu etkinlik gibi sanal müze gezileri zaman, mekân, para tasarrufu sağlayarak göremeyeceğimiz birçok sanat eserine kolay erişimimizi sağlıyor." sözleriyle ifade etmiştir. Benzer olarak A 10 aile üyesi (baba) "Sanal gezi zamandan ve mekândan tasarruf sağlamış oldu. Kalabalık bir ortam yerine evde sakin bir zaman diliminde gezip rahat gezebilmek paha biçilemez." sözleriyle sanal müzelerin kolay ulaşılabilir ve ekonomik olmasına vurgu yapmıştır. Ayrıca A4 aile üyesi (oğlu) "Sanal gezi çok pratik ve kolay şekilde bilgi edinmeyi sağlıyor, faydalı bir uygulama." sözleriyle sanal müzenin bilgiye kolay ulaşılmasını sağladığını söylemiştir.

A2 aile üyesi (anne) "Ben dizlerimden rahatsızım. Beş dakikadan fazla ayakta duramıyorum. Bir müzeye gidip gezmek çok zor ve ağrılı olurdu. Ama sanal müze gezisiyle Antalya Müzesini görmüş oldum. Hastalar için de yararlı oluyor. Diğer müzeleri de gezip içindeki eşyaları görmek istedim." sözleriyle sanal müzelerin kolay ulaşılabilir olmasının sağlık sorunu olanlar için önemli olduğunu belirtmiştir. A7 aile üyesi (eşi) ise "Bu tür etkinlikler sanal ortamda kolay bir şekilde ülkenin nasıl kurulduğunu, kültürünü görme fırsatı sunuyor. Sanal müze gezisi, gitme fırsatı olmayan için çok güzel bir imkân sunuyor." sözleriyle sanal müzelerin kolay ulaşılabilir biçimde ülkenin tarihine ve kültürüne ilişkin bilgi edinme olanağı sağladığını ifade etmiştir.

A6 aile üyesi (eşi) sanal müze gezilerinin kültürel mirasın tanıtılması açısından önemli olduğunu ve bilgiye hızlı ve ekonomik olarak erişim sağladığını aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

"Bu tarz sanal gezintiler, bilgiye erişimi en hızlı ve en ucuz şekilde sağlamakta, toplumun tarihi değerlerinin benimsenmesi ve sürdürülebilir olması için imkân sunmaktadır. Farklı nedenlerle gerçek ziyaretin yapılamadığı müzelerin ve kentlerin, zamandan ve mekândan bağımsız olarak dijital ortamda gezilebilmesi, kentlerin kültür miraslarını tanımak açısından önemli bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum."

A1 aile üyesi (eşi) sanal müze gezisinin dikkat çekici olduğunu "Sanal gezi çok dikkat çekici bir etkinlik oldu. Zeugma Mozaik Müzesi sanal gezisinde günümüz sanat eserlerinin imkân ve olanaklarının çok fazla olmasına

rağmen o zamanlardaki sanat eserlerinin çok daha detaylı, ince düşünülmüş şekilde ortaya konulmuş olması dikkatimi çekti, beni hayrete düşürdü.” biçiminde dile getirmiştir. A8 (kardeşi), sanal müze gezisinin dikkat çekici olduğunu ve kendisini araştırma yapmaya teşvik ettiğini “Güzel ve yararlı bir etkinlikti. Kahve yapmayı ve içmeyi çok severim. Bu nedenle müzede kahve kültürünün anlatıldığı bölüm dikkatimi çekti. Kahve soğutucular, değirmenler ve bunların neler olduğunu, kahvenin eskiden nasıl hazırlanıp sunulduğunu araştırdım.” biçiminde dile getirmiştir.

A6 aile üyesi katılımcılarından biri (eşi) “Sanal gezinti, gezmiş olduğumuz bu müzeyi tekrardan yerinde gezme isteği uyandırdı. Kültür turizminde yeni bir deneyimleme alanı olduğunu düşünüyorum.” sözleriyle gerçekleştirilen sanal gezinin kendisini müze gezisine teşvik ettiğini dile getirmiştir. Benzer biçimde A7 aile üyesi (oğlu) “Anıtkabir’i daha önce görmemiştim. Bu gezi orayı görme isteğimi artırdı.” sözleriyle sanal gezisinin müze gezisine teşvik ettiğini söylemiştir.

A8 aile üyesi (anne) “Sanal geziler, daha önceden gidemediğimiz birçok müzeyi görmemize imkân sağlıyor. Bu tarz gezilerin milli birlik ve beraberlik duygusunu güçlendireceğini ve günümüzü daha bilinçli yorumlamamızı sağlayacağını düşünmekteyim.” sözleriyle sanal müze gezilerinin milli birlik ve beraberlik duygularının güçlenmesini sağlayacağını ifade etmiştir.

Ailelerin Sanal Müze Gezisi Uygulamasının Sağladığı Kazanımlara Yönelik Görüşleri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda araştırma katılımcısı olan ailelerin sanal müze gezisi uygulamalarının kendilerine çeşitli kazanımlar sağladığına yönelik görüşler sunduğu ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Ailelerin Sanal Müze Gezisi Uygulamasının Sağladığı Kazanımlara Yönelik Görüşleri

Bilgi edinmesi
Empati kurması
Anılarını hatırlaması
Ailesi ile kaliteli zaman geçirmesi
Geçmiş ve günümüzü karşılaştırması
Tarihin önemine ilişkin farkındalık oluşması
Kültürel mirasa yönelik farkındalık oluşması
Aile içi etkileşimi artırması
Okulda öğrendiklerini pekiştirmesi
Kendi dersiyile ilişkilendirme yapması
Sanal müze ile etkinlikler gerçekleştirmek istemesi

Sanal müze uygulamasına katılan aile üyelerinin hepsi, çeşitli bilgiler edindiğini ve aile üyeleriyle birlikte kaliteli zaman geçirdiğini ifade etmiştir. A4 aile üyesi (kızı) sanal olarak gezilen müzede çeşitli bilgiler öğrendiğini “Çok uzakta bulunan bir tarih ve kültür hazinesini sanal gezmek heyecan verici. Tabii burada babamın Göbekli Tepe hakkındaki bilgilendirmeleri de çok iyiydi, ondan çok şey öğrendim.” biçiminde dile getirmiştir. A8 aile üyesi (anne), etkinlikte ilk kez gördüğü eserler olduğunu ve etkinliğin yeni bilgiler edinmesini sağladığını “Çok güzel bir etkinlikti. Etkinlik yeni şeyler öğrenmemi sağladı. İlk defa gördüğüm eserler vardı. Bunların neler olduğunu ne işe yaradığını konuştuk.” biçiminde ifade etmiştir. Bir diğer A8 aile üyesi (kardeşi), sanal müze gezisinin kültüre ilişkin

bilgi edinmesini sağladığını “Etkinlik kendi kültürümü daha iyi bilmemi ve tanımamı sağladı.” biçiminde dile getirmiştir. A6 aile üyelerin biri de (eşi) “Öğretici ve keyifli bir etkinlik oldu. Gezinti süresince eserler ve koleksiyonlar hakkında bilgi sahibi oldum.” sözleriyle sanal müze uygulamasıyla çeşitli bilgiler edindiğini söylemiştir.

A6 aile üyesinin (oğlu) sanal müze gezisinde heyecanlandığına, bilgi edindiğine, evdeki eşyalarla müzedeki eserleri karşılaştırdığına, kültürel mirası korumanın önemini fark ettiğine yönelik görüşü şöyledir:

“Çok heyecanlandım. Gördüğüm eserler çok farklıydı. Annem el sanatları öğretmenini olduğu için o eserlerin benzerlerinden evimizde de vardı, onlarla karşılaştırdım. Orada gördüğüm dokuma salonundaki kilimin dokuma tekniğini ben de biliyorum. Geçmişte yapılan eserler hakkında bilgi sahibi oldum. Hepsinde ayrı bir emek var. Kültürümüzü, kültürel mirasımızı korumamız gerektiğini anladım. Müzeyi çok sevdim.”

A1 aile üyelerinden biri (eşi) sanal müze gezisi ile geçmiş ve günümüzü karşılaştırdığını, çeşitli bilgiler edindiğini şöyle ifade etmiştir: “Mozaik sanat eserleri hakkında birçok bilgi edindim. Ayrıca mozaiklerin üzerine işlenmiş mitolojik varlıkları ve olayları öğrendim. Müzede bulunan eserler vasıtasıyla o günlere ait yaşantı ve kültür hakkında birçok bilgiye sahip oldum.” A3 aile üyesi (kızı) benzer biçimde oyuncak müzesindeki oyuncaklarla kendi oyuncaklarını karşılaştırdığını ve ailece birlikte etkinlik yaptığı için mutlu olduğunu şu sözlerle açıklamıştır: “Annemle, babamla, ablamla müzeyi izlemek beni mutlu etti. Oyuncakların çoğu benimkine benzemiyor ama buradaki bazı oyuncak tabaklar benim oyuncaklarıma benziyor.”

A7 aile üyesi (oğlu), sanal gezi sırasında duygulandığını, Türk askeriyle gurur duyduğunu ve empati kurduğunu “Etkinlik esnasında özellikle Anıtkabir’deki Çanakkale Savaşı’yla ilgili bölümde çok duygulandım. Kendimi oradaki askerlerin yerine koydum. Gezi Türk askerinin ne kadar yardımsever, vicdanlı ve fedakâr olduğunu görmemi sağladı. Bunlardan gurur duydum.” sözleriyle dile getirmiştir. Benzer biçimde A5 aile üyelerinden biri (kız kardeş), sanal müze gezisi sırasında heyecanlandığını, çeşitli bilgiler edindiğini ve empati kurduğunu şöyle ifade etmiştir:

“Sanal müze etkinliği sayesinde Türkiye’de birçok müzeyi gitmeden kendi bilgisayarımın gezebileceğimi öğrendim. Etkinlik sırasında başlarda çok heyecandım, sanal müze farklı bir deneyim oldu. Oldukça gerçekçiydi, kendimi müzeyi geziyor gibi hissettim. Gezdiğimiz Ankara Etnografya Müzesi’nde ise eski dönemlerde yaşayan Anadolu insanların yaşayış biçimlerini, kıyafetlerini kullandığı eşyalarını görünce o dönemler hakkında bilgi sahibi oldum. Dün ve bugün arasında bağlantılar kurup, hayatımızdaki değişimi daha somut bir şekilde kavrayabildim. O dönemi anlatan eserleri incelerken kendimi o dönemde yaşıyor gibi o insanların yerine koyup düşündüm, sanal müze deneyimi daha da anlam kazandı.”

A2 aile üyesi (kızı) “Tarihin ve kültürün çok önemli olduğunu anladım, bu konuda bilinçlendim. Seramik yapmanın eğlenceli ama zor olduğunu da anladım.” sözleriyle sanal müze uygulamasını eğlenceli bulduğuna ve tarihin ve kültürün önemine ilişkin farkındalık kazandığına ilişkin görüş belirtmiştir. Bir diğer A2 aile üyesi (anne), kültürel

mirasın zenginliğine yönelik farkındalık kazandığını, çocukluk anılarını hatırladığını, bu anıları ailesi ile paylaştığını ve ailesi ile birlikte etkinlik yaptığı için kaliteli zaman geçirdiğini şöyle ifade etmiştir:

“Müzedeki değerli eserleri görünce tarihimizin, kültür mirasımızın ne kadar zengin olduğunu bir kez daha anladım. Eski insanların kullandığı eşyaları görmek beni çocukluğuma götürdü. Pekmez, tereyağı, yoğurt koyduğumuz toprak kapları hatırladım. Duygulandım. Anıları aileme anlattım. Tüm ailemle birlikte oturup etkinlik yapmaktan çok mutlu oldum, güzel ve verimli vakit geçirdim.”

Benzer biçimde A8 aile üyesi (anne) sanal müze gezisi ile geçmiş anılarını hatırladığını “Bu etkinlik beni eski günlere götürdü. Bizim de evimizde el dokuması halımız vardı. Kendim de kilim dokumuştum, o günler gözümde canlandı. Eski kıyafetlerin yer aldığı bölümdeki kıyafetlerden birine benzer bir kıyafet anneannemde vardı bana anneannemi hatırlattı, onları konuştuk, hüzünlendim ama mutlu oldum. Çok güzel bir etkinlikti.” sözleriyle ifade etmiştir.

A4 aile üyesi (oğlu) “Daha önce hakkında çok şey okuduğum Göbekli Tepe’yi sanal olarak gezme fırsatı bulmamız güzeldi. Özellikle aile bireylerinin katılımıyla gezmemiz iletişim kurmamızı, aile içi iletişimi, etkileşimi artırdı. Başka müzeleri de bu şekilde ailece incelemek ve sanal gezmek için planlar yaptık.” sözleriyle sanal müze uygulamasının aile içi iletişimi ve etkileşimi sağladığını, ailece başka sanal müze gezileri yapmayı planladıklarını ifade etmiştir.

A9 aile üyesi (kızı) “Etkinlikte en fazla merak duygum ön planda idi. Çünkü sosyal bilgiler dersinde Hitit ve Frigleri öğrendim. Sanal müze gezisi esnasında bu bilgilerimi pekiştirdim.” sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerini pekiştirdiğini dile getirmiştir.

A5 aile üyesi (erkek kardeşi), sosyal bilgiler öğretmeni olduğunu ve Ankara Etnografya Müzesi’ni ilk defa gezdiğini, kendi alanıyla ilişkilendirme yaparak bu müzede derslerinde çeşitli etkinlikler düzenleyebileceğini fark ettiğini şöyle ifade etmiştir:

“Sosyal bilgiler öğretmeniyim. Ablamın sanal müze etkinliğine katılım sağladım. Sanal müze gezisini öğrencilerim ile daha önce yapmıştım. Ancak Ankara Etnografya Müzesi’ni bu etkinlik sayesinde ilk kez gezdim ve bu kadar detaylı inceleme fırsatı buldum. Kültürümüze ait halk giysileri, özel günlerde kullanılan kıyafetler, el işçiliği ürünlerini detaylı incelerken öğrencilerim için sosyal bilgiler dersindeki Kültür ve Miras öğrenme alanına yönelik çeşitli eğitsel etkinlikler yapabileceğimi fark ettim.”

A8 aile üyesi (kardeşi) öğretmenlik bölümünde okuduğunu, meslek yaşamına başladığında sanal müze gezisi ve aile katılımına yönelik etkinlikler gerçekleştirmek istediğini “Ben de öğretmenlik bölümünde okuyorum. Derste sanal müze etkinliklerine yer verilmesi dersin daha dikkat çekici olmasını sağlıyor ve öğrencileri araştırmaya teşvik ediyor. Bunu deneyimleyerek öğrendim. İlerde ben de bu tür sanal müze ve aile katılımı etkinlikleri ile derslerimi zenginleştireceğim.” sözleriyle dile getirmiştir.

Ailelerin Sanal Müzelere ve Sanal Müze Gezisi Uygulamalarına Yönelik Önerileri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda araştırma katılımcısı olan ailelerin sanal müzelere ve sanal müze gezisi uygulamalarına ilişkin çeşitli öneriler sunduğu ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Ailelerin Sanal Müzelere ve Sanal Müze Gezisi Uygulamalarına Yönelik Önerileri

Sanal müzelere yönelik öneriler
Sanal müze web sitelerinin tanıtımı yapılabilir
Tüm müzeler sanal erişime açılabilir
Sanal müze etkinlikleri yaygınlaştırılabilir
Sanal müzelere sesli bilgi notları eklenebilir
Sanal müzelere rehber seslendirmesi eklenebilir
Sanal müze gezisi uygulamalarına yönelik öneriler
Köy okullarında uygulanabilir
Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde yaygın kullanılabilir
Öğrenci-aile katımlı sanal müze gezisi düzenlenebilir

Sanal Müzelere Yönelik Öneriler

A4 aile üyesi (annesi), “Sanal tur imkânı veren bu sitenin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından reklamının yapılıp tanıtılması yerinde olurdu, bunu öneririm.” sözleriyle sanal müzelere erişim sağlanan web sitesinin tanıtımının yapılmasını önermiştir. A5 aile üyelerinden biri (kız kardeş), müzede sergilenen eserlerin tümüne bilgilendirme notları eklenmesini ve eserlere yönelik seslendirmeler yapılmasını şu sözlerle önermiştir: “Sanal müze gezisi oldukça faydalıydı. Müzenin bölümlerinde detaylı gezinme fırsatımız oldu. Ancak bazı eserlerin bilgilendirme bölümlerine ulaşamadık. Müzede yer alan eserlerin hepsine bilgilendirici yazılı ya da sesli kısa notlar eklenebilir.” A7 aile üyesi (oğlu) benzer bir biçimde sanal müzelere sesli tanıtımı sağlamaya ilişkin linkler eklenmesi önerisini “Sanal müze gezisi insanlara kolaylık sağlamaktadır. Bu tür gezilerde müzede sergilenen eserlerin sergilendiği kısımlara, o eserleri sesli olarak tanıtacak linkler eklenebilir. Bu şekilde eserlerle ilgili bilgi edinilebilir.” sözleriyle ifade etmiştir. Ayrıca A6 aile üyesi (oğlu) “Sanal müze gezisini bir rehberin seslendirmesi bence iyi olurdu.” sözleriyle, A10 aile üyesi (anne) “Sanal gezide sesli bilgilendirici bir rehber olsa çok daha iyi olabilirdi.” sözleriyle sanal müzelere rehber seslendirmesi eklenmesini önermiştir.

A7 aile üyesi (eşi), sanal müze uygulamalarının yaygınlaştırılmasına ilişkin önerisini şu sözleriyle dile getirmiştir: “Ülkemiz için önemli kültürel değerleri içinde barındıran sanal müze gezisinin özellikle genç nesiller arasında yaygınlaştırılması, buna yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum.” Benzer biçimde A9 aile üyesi (kızı) “Sanal müze gezisi etkinliğinin yapılması güzeldi. Arkadaşıma en kısa zamanda anlatmayı düşünüyorum. Arkadaşlarımıza tavsiye etmeliyiz.” sözleriyle sanal müze gezisinin yaygınlaştırılmasını önermiştir. Bir diğer A1 aile üyesi (eşi) tüm müzelerin sanal erişime açılmasına ve sanal müzelerin yaygınlaştırılmasına yönelik önerisini “Bu sanal müze uygulamalarının tüm müzeler genelinde açılmasını öneririm. Eğitim, öğretim ve sosyal yaşantılarda da bu tür etkinliklerin yaygın yapılmasını tavsiye ederim.” biçiminde sunmuştur.

Sanal Müze Gezisi Uygulamalarına Yönelik Öneriler

A1 aile üyelerinden biri (yeğen), sanal müze gezisine yönelik uygulamalardan köy okullarında yaygın bir biçimde yararlanılmasına yönelik önerisini “Özellikle eğitimde de kullanılması gerekir. Köy okullarında, fırsat bulamayan öğrencilere ve öğretmenlere tavsiye ederim.” sözleriyle ifade etmiştir. A4 aile üyelerinden biri (eşi), sosyal bilgiler ve tarih derslerinde sanal müze kullanımının etkili öğretim sağlayacağını düşündüğünü ve özellikle bu derslerde yaygın biçimde kullanılmasına yönelik önerisini şu sözleriyle ifade etmiştir: “Özellikle tarih ve sosyal bilgiler derslerinin sanal müzeleri kullanarak işlenmesi önemli. Bilginin kalıcılığı, etkili öğretim ve öğrenci katılımı açısından bu derslerde sanal müze etkinlikleri son derece etkili olacaktır.” A8 aile üyesi (kardeşi) öğrencilerin ve velilerin katıldığı çevrimiçi bir etkinlik ile sanal müze gezisi yapılmasına yönelik önerisini “Öğretmenin online olarak düzenleyeceği sınıftaki bütün öğrencilerin ve öğrenci ailelerinin katılacağı sanal müze gezileri yapılabilir. Birlikte eserler incelenip üzerinde tartışılıp konuşulabilir.” biçiminde dile getirmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada, kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasına ilişkin öğretmenler ile ailelerin görüşleri ve deneyimlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini içinde barındıran, kendi alanları ile ilişkili ve aile üyeleri ile kendilerinin ilgi duydukları çeşitli sanal müzelere yönelik aile katılımıyla gezi uygulaması gerçekleştirdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin gündemle yer alan ve milli kültürü yansıtan öğeleri içeren sanal müzelerde gezi uygulaması yaptığı sonucu elde edilmiştir.

Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi konusunda bilinç, sorumluluk ve farkındalık oluşması için kültürel miras eğitiminin planlı bir biçimde gerçekleştirilmesi önemlidir (Çengelci, 2012). Kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamaları için plan ve hazırlık yapılması, uygulamanın etkili biçimde amacına ulaşmasını sağlamaktadır (Aladağ, Akkaya ve Şensöz, 2014, s.202). Bu araştırmaya katılan öğretmenler, kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi için çeşitli hazırlıklar yaparak sanal müze gezisi uygulama planı hazırlamıştır ve sanal müze gezisini planlı bir biçimde gerçekleştirmiştir. Araştırmada öğretmenlerin uygulama sürecinde ilk olarak aileleri bilgilendirdikleri, aile yönergesi ve müze eser kartı oluşturdukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulamasını; müze broşürlerini inceleme, sanal müze gezisini video ile destekleme, gezi sırasında aile üyelerinin dikkatini çeken eserleri not alması, müzedeki eserlerle günümüzdeki eşyaları karşılaştırma, müzedeki eserlere yönelik sorular sorma, seramik eşyalar oluşturma, müzedeki eserlere yönelik araştırma yaptırma ve ailelerden uygulama sonunda yazılı görüş alma biçiminde gerçekleştirdiği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulamasının çocuklar ve yetişkin aile üyeleri için öğretici, ilgili çekici ve eğlenceli olduğuna yönelik görüş bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu, alan yazında sanal müzelerde gerçekleştirilen uygulamaların katılımcılar için ilgi çekici, eğitici ve eğlenceli olduğu sonucunu ortaya koyan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir (Ulusoy, 2010; Karataş vd., 2016; Kaya ve Okumuş, 2018).

Sanal müzeler öğrencilerin öğrenmelerini pekiştirmek amacıyla eğitimde etkili bir araç olarak kullanılmaktadır (Franceschi ve Alvarez, 2021, s.464). Benzer olarak bu araştırmaya katılan aile üyelerinden biri de sanal müze gezisi uygulamasıyla derslerinde öğrendiği bilgileri pekiştirdiğini ifade etmiştir. Nitekim sanal müzeler etkili öğretim için uygun öğrenme ortamları sağlamaktadır (Punako, 2018). Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının sanal müze gezisine dayalı uygulamaların kültürel mirasa yönelik görsel ve işitsel olarak öğrenme sağladığı, kalıcı öğrenmeyi desteklediği görüşünde olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu sonucu, Sungur ve Bülbül (2019) tarafından gerçekleştirilen sanal müze ile gerçekleştirilen etkinliklerin görsel öğrenmeye katkı sağladığına ilişkin araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Ayrıca Çalışkan, Önal ve Yazıcı (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya katılan öğretmen adayları da sanal müzelerin öğrenmenin kalıcı olmasını sağladığını ifade etmiştir. Buradan hareketle kültürel miras eğitimine yönelik sanal müze ile gerçekleştirilen uygulamaların etkili öğretim sağlayacağı ifade edilebilir.

Sanal müze uygulamaları, bireylerin zaman ve mekândan bağımsız bir biçimde müzelere erişimine olanak sağlamaktadır (Eguz, 2020, s.194). Bu araştırma katılımcısı olan aileler de benzer biçimde görüş belirtmişlerdir. Araştırmada, aile üyelerinden bazılarının sanal müzelerin kolay erişilebilir ve ekonomik olduğuna yönelik görüş belirttiği sonucu elde edilmiştir. Benzer biçimde İlhan, Tokmak ve Aktaş (2021) ve Çalışkan, Önal ve Yazıcı (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmalara katılan öğretmen adayları da sanal müzelerin ekonomik ve zaman olarak bağımsızlık sunduğunu ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazıları sanal müzelere yönelik farkındalık kazandıklarını ve sanal müzeleri yetişkinlere tanıtmanın önemini fark ettiklerini belirtmişlerdir. Araştırma katılımcısı olan öğretmenler arasında daha önce sanal müze gezisi gerçekleştiren öğretmenler olmakla birlikte ilk kez sanal müze gezisi uygulaması gerçekleştiren öğretmenler de vardır. Araştırmanın bu sonucu ile alan yazında yer alan Karataş, Yılmaz, Kapanoğlu ve Meriçelli (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmadaki “öğretmenlerin sanal müzelere yönelik farkındalık düzeylerinin düşük olduğu” sonucu, kültürel miras eğitiminde önemli bir yere sahip olan sanal müzelerin öğretmenlere tanıtılmasının önemli bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır.

Sanal müzenin en önemli katkılarından biri, coğrafi konumlardan dolayı gidilemeyecek müzelere erişim olanağı sağlamasıdır (Schweibenz, 1998). Bu araştırmadaki öğretmen ve aile üyesi katılımcılarından bazılarının da benzer görüşte olduğu ortaya çıkmıştır. Bu katılımcılar derslerinde öğrencilerinin aileleri ile sanal müze gezisi yapmalarını, gidemeyecekleri yerleri görerek ailece kaliteli zaman geçirmelerini istediklerini ifade etmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, öğretmenlerin aile katılımı ile sanal müze gerçekleştirilmesi etkinliklerine yönelik farkındalık kazanmasının aileler ile kültürel mirasa yönelik uygulamalar gerçekleştirmeleri için teşvik edici olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, bu araştırma kapsamında sanal müze gezisine yönelik plan yapmayı ve uygulamayı öğrendikleri sonucu elde edilmiştir. Alan yazında öğretmen adaylarına yönelik sanal müze etkinlik planı oluşturulması ve bu planların incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bir araştırmada da benzer sonuç elde edilmiştir (Arabacıoğlu ve Okulu, 2021). Buradan hareketle öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen gerek hizmet içi

eğitimler gerekse araştırmalarda öğretmenler tarafından etkinlik örnekleri planlanmasına ve uygulanmasına yer verilmesinin öğretmenlerin mesleki gelişimine katkılar sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin sanal müze gezisi uygulamasının kültürel mirasın zenginliğine, aile katılımı ve kültürel miras eğitimi uygulamalarının önemine ilişkin farkındalıklar oluşmasını sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerden bazıları, sanal müze gezisi gerçekleştirmek için araştırma yaptıklarını ve bu araştırmalarla birlikte kültürel mirasın zenginliğini fark ettiklerini ifade etmiştir. Bu araştırma sonuçları, öğretmenlerin uygulama yapmasına dayanan çalışmaların mesleki gelişim ile birlikte öğretmenlere kişisel gelişim için de çeşitli kazanımlar edinmelerini sağlayacağı biçiminde yorumlanabilir.

Araştırmada aile katılımı ile gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamalarının ailelere çeşitli kazanımlar sağladığı ortaya çıkmıştır. Alan yazında yer alan araştırmalarda da benzer biçimde aile katılımına yönelik gerçekleştirilen uygulamaların aile üyelerine çeşitli kazanımları olduğu sonucuna varılmıştır (Zigler, Pfannenstiel ve Seitz, 2008; Altan, 2019; Türe ve Deveci, 2021). Araştırmada öğretmen ve aile görüşlerine dayalı olarak aile üyelerinin sanal müze gezisi uygulaması ile müzelerin kolay ulaşılabilir olduğunu öğrendiği ve aile üyelerinde sanal müzelere ilişkin farkındalık oluştuğu sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte araştırmada öğretmen ve aile üyesi katılımcılar tarafından sanal müze gezisi uygulamasının aile üyelerinin; kültürel mirasın zenginliği, kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda bilinçlenmelerine katkı sağladığı vurgulanmıştır. Ayrıca araştırmada yetişkin aile üyelerinin kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamasında kendi anılarını, bilgilerini ve deneyimlerini paylaştığı sonucu elde edilmiştir. Araştırmanın bu sonucu, kültürel miras eğitiminde ailelerden kaynak olarak yararlanılabileceğinin göstergesidir. Kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında yetişkinlere önemli görevler düşmektedir (Güneş ve Alagöz, 2018). Nitekim sanal müzeler, yaşam boyu öğrenme amacıyla da kullanılabilir (Aladağ, Akkaya ve Şensöz, 2014). Bu doğrultuda sanal müze gezilerinin yetişkin bireylere yönelik yaygın biçimde gerçekleştirilmesi ile kültürel mirasın tanıtılması, korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına yönelik yararları olacağı söylenebilir.

Alan yazında kültürel miras eğitiminin bireylerin sahip oldukları kültürel mirası tanımasıyla birlikte tarihiyle gurur duyması ve geçmişine saygı duymasını sağlayacağı biçiminde katkıları olduğu belirtilmektedir (The American Folklife Center, 2022). Benzer olarak bu araştırmada kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisine katılan aile üyelerinin bazılarında tarihin önemine ilişkin farkındalık oluştuğu, tarihiyle gurur duyduğu, geçmişte yaşayan insanlarla empati kurduğu yönünde görüş belirttiği ortaya çıkmıştır. Aileler sanal müzelerin tarihe ve kültüre ilişkin bilgiler sunarak kültürel mirası tanıtmaya işlevine sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Aile üyeleri sanal müzelerle yapılan etkinliklerin milli birlik ve beraberlik duygusunun güçlenmesini sağlayacağını belirtmiştir. Ayrıca aile üyelerinden bazıları sanal müzelerin kültürel değerlerin benimsenmesi ve sürdürülebilir olmasını desteklediğini belirtmiştir. Bu görüşler doğrultusunda kültürel miras eğitiminde sanal müzelerden yararlanılmasının kültürel miras ve kültürel değerlerin korunması, bunlara yönelik farkındalık oluşması bakımından yetişkin bireylere de katkılar getireceği söylenebilir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerden birinin mesleğiyle ilişkili olmasına karşın kendi çocuklarına yeterince kültürel miras bilinci kazandıramadığı ve

sanal müze gezinin bu bakımdan oldukça yararlı olduğu görüşünde olması araştırmanın dikkat çekici sonuçlarından biridir. Araştırmanın bu sonucu öğretmenlerin aileleri ile birlikte gerçekleştirecekleri uygulamaların kendi çocuklarına da çeşitli kazanımlar sağladığını göstermektedir.

Kültürel mirasa yönelik gerçekleştirilen uygulamalar, öğrencilerin aileleri ile iletişim ve paylaşım içinde olmasını sağlamaktadır (The American Folklife Center, 2022). Araştırmaya katılan aileler ve öğretmenlerin çoğu, sanal müze gezisi uygulamasının aile ile birlikte kaliteli zaman geçirilmesini sağladığını vurgulamıştır. Ayrıca bazı aile üyeleri ve öğretmenler, aile katımlı sanal müze gezisinin ailelerin öğrencilerle ilgilenmesini sağladığı, aile içi iletişimi ve etkileşimi arttırdığı yönünde görüş belirtmiştir. Benzer biçimde Alan yazında bu sonuçları destekleyen Sheridan vd. (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da aile katılımının aile-öğrenci arasındaki ilişkisel süreçlere olumlu yansıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni olan araştırma katılımcılarından biri, aile katılımı etkinliklerinin aile içi iletişime fırsat sunduğuna, bu etkinliklerin rehberlik ve psikolojik danışma programlarında uygulanabileceğine vurgu yapmıştır. Bu doğrultuda aile katılımı ile gerçekleştirilen etkinliklerin Sınıf ve Okul Rehberlik Programı kazanımlarına hizmet edeceği söylenebilir.

Alan yazında sanal müze gezisi ve sosyal bilgiler dersinin yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Aktaş, Yılmaz ve İbrahimoglu, 2020). Araştırma katılımcısı olan öğretmenler ve aile üyeleri arasında yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler dersi ile sanal müzeleri ilişkilendirmiş olup sanal müzelerden yararlanarak sosyal bilgiler dersinde uygulama gerçekleştirmenin önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca bu öğretmenler derslerinde kültürel miras eğitime yönelik aile katımlı sanal müze gezisi gerçekleştirmek istediklerini ifade etmişlerdir. Ambusaidi ve Al-Rabaani (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sosyal bilgiler dersinde sanal müzelerin kullanımının 8. sınıf öğrencilerin akademik başarılarına ve arkeolojiye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Sidekli ve Karaca (2013, s.35) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adayları da kültürel miras öğelerini yaratıcı etkinlikler oluşturarak etkili öğretim gerçekleştirebileceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde sanal müzelerden yararlanmanın dersin etkili öğretimine ve öğrenci başarısına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Tarih öğretmeni olan araştırma katılımcılarından bir öğretmen ile bu öğretmenin eşi, tarih dersinde sanal müze kullanımının öğrenciler için yararlı olacağı yönünde görüş belirtmiştir. Benzer biçimde Okolo vd. (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sanal müze kullanımının 8. sınıf öğrencilerinin tarih dersi ile ilgili öğrenmeleri üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Çalışkan, Önal ve Yazıcı (2016)'nın araştırmasına katılan öğretmen adaylarının sanal müzelerin bireylerin tarihe ilgili duymasını ve geçmişe yönelik empati kurmasını sağladığı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da benzer olarak öğretmenlerin ve ailelerin sanal müze gezisi sırasında empati kurduğu sonucu elde edilmiştir. Buradan hareketle özellikle tarihsel empatiyi geliştirmeye yönelik sanal müze gezilerinden etkili bir biçimde yararlanılabileceği söylenebilir.

Sanal müzelerde gerçekleştirilen uygulamalarda aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin kullanılması önemlidir (Aktaş, Yılmaz ve İbrahimoglu, 2020, s.1298). Araştırma sonucunda bazı öğretmenlerin sanal müze gezilerinde katılımcıların aktif katılımını sağlamaya yönelik etkinlikler gerçekleştirmesini önerdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla birlikte öğretmenler, sanal müze gezisi uygulamasından sonra tüm katılımcıların görüşlerinin alınarak değerlendirme yapılmasının yararlı olduğunu ifade edip sanal müze gezisi sonunda katılımcıların görüşlerinin alınmasını önermişlerdir.

Öğrencilerin kültürel mirasa ilişkin duyarlılık kazanmaları ve bu mirası gelecek nesillere aktarma konusunda sorumluluk hissetmeleri için çeşitli derslerde kültürel miras eğitime yer verilmesi önemlidir (Çengelci, 2012, s.200). Araştırmada öğretmenlerin bazıları, kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen sanal müze gezisinin etkili öğretim sağladığını belirtilip tüm derslerde uygulanmasına ilişkin öneri sunduğu sonucu elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu, sanal müze gezisi için ön hazırlığın ve uygulama planı yapmanın önemli olduğunu vurgulamış olup sanal müze gezisinin uygulama planı dahilinde gerçekleştirilmesini önermişlerdir. Öğretmenler sanal müze gezisi yapılacak müzenin uygulama öncesi ayrıntılı incelenmesi ve eserlere ilişkin bilgi edinilmesinin önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Fedotova vd., (2021) tarafından sanal müzelerin kullanımının özellikle gençlere kültürel mirası tanıtmak bakımından oldukça yararlı olduğu belirtilmiştir. Benzer biçimde bazı aile üyeleri özellikle gençlere sanal müzelerin tanıtılması ve sanal müzelere yönelik gezilerin gençler arasında yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmasını önermiştir.

Araştırmaya katılan aile üyelerinden bazıları sanal müzelerin köy okullarında yaygın bir biçimde kullanılmasını önermiştir. Araştırmaya katılan bir aile üyesi, aileler ve öğrencilerin birlikte katılım sağladığı çevrim içi derslerle sanal müze gezisi uygulamalarının yapılması önerisini sunmuştur. Bununla birlikte başka bir aile üyesi sosyal bilgiler ve tarih derslerinde sanal müzelerin kullanımının etkili öğretim sağlayacağını belirtip bu derslerde sanal müzelerin yaygın biçimde kullanılmasını önermiştir. Bu sonuçlar Aladağ, Akkaya ve Şensöz (2014)'ün araştırmasına katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müzelerin yaygınlaştırılmasına ilişkin önerisiyle örtüşmektedir. Bununla birlikte aile üyelerinin bazıları, sanal müzelerin yakın çevreye tavsiye edilmesini önerirken bir aile üyesi bakanlık tarafından sanal müzelerin yer aldığı web sitesinin tanıtılmasını önermiştir.

İlhan, Tokmak ve Aktaş (2021) tarafından sanal müzelere rehber olanağı sağlanmasıyla etkili bir sanal müze gezisi gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Aladağ, Akkaya ve Şensöz (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya katılan öğretmenlerin sanal müzelerde sanal rehber eksikliğinin sorun olduğunu belirttiği sonucu elde edilmiştir. Benzer biçimde bu araştırma katılımcısı olan aile üyelerinden bazıları sanal müzelerin iyileştirilmesine yönelik rehber seslendirmesi eklenmesini önermiştir. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmenlerin ve ailelerin eserlere ait yazıların okunabilir olmasının sağlanmasına yönelik öneriler sunduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda sanal müzelerin yer aldığı web sitelerinde yapılacak iyileştirmelerin sanal müze gezilerinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

ÖNERİLER

Araştırmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak sanal müzelerin tüm bireyler için kolay erişilebilir olduğuna yönelik tanıtımlar yapılması önerilebilir. Öğretmenler, öğrencilerinin ailelerini sanal müzeler ve sanal müzelere erişim

konusunda bilgilendirebilir. Bununla birlikte öğretmenlerin de kültürel miras eğitiminde sanal müze gezilerinin kullanımı ve sanal müze gezisine yönelik uygulama planı oluşturma konusunda bilgilendirilmesi sağlanabilir. Kültürel miras eğitiminde ailelerden yararlanılmasına ve kültürel miras eğitime ailelerin katılımıyla gerçekleştirilebilecek farklı uygulamalara ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin alındığı araştırmalar gerçekleştirilebilir. İçeriğinde kültürel mirasa ilişkin konulara geniş biçimde yer verilen sosyal bilgiler, tarih, Türkçe gibi derslerin öğretim programları kapsamında, kültürel miras eğitiminde sanal müzelerin kullanımının öğrencilerin beceri ve değer gelişimine etkisini incelemeye yönelik araştırmalar tasarlanabilir.

ETİK METNİ

“Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Makalenin etik kurul izni Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 24.06.2022 tarihi ve 329619 Protokol Numarası ile alınmıştır.”

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın bu makaleye katkı oranı %100’dür.

KAYNAKÇA

- Aktaş, V., Yılmaz, A. & İbrahimoglu Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1294-1313.
- Aladağ, E., Akkaya, D. & Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- Altan, S. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının ebeveynlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine katkısı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Altınbay, R. & Gümüş, N. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal tur uygulamalarıyla ilgili görüşleri. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 60-71. 10.29329/ijrte.2020.321.5
- Ambusaidi, N & Al-Rabaani, A. (2019). The efficiency of virtual museum in development of grade eight students' achievements and attitudes towards archaeology in Oman. *International Journal of Educational Research Review*, 4(4), 496–503. 10.24331/ijere.628304
- The American Folklife Center. (2022). Explore your community: A community heritage poster for the classroom. Retrieved from <http://www.loc.gov/folklife/poster/introtex.html>
- Arabacioglu, S. & Okulu, H. Z. (2021). Using virtual museums to promote activity design competencies for out-of-school learning in pre-service teacher education. *International Journal of Technology in Education (IJTE)*, 4(4), 644-667. <https://doi.org/10.46328/ijte.183>
- Argon, T. & Kiyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Balli, J. B., Demo, D. H. & Wedman, J. F. (1998). Family involvement with children's homework: An intervention in the middle grades. *Family Relations*, 47(2), 149-157.

- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bowen, J. P. (2002). Weaving the museum web: The virtual library museum pages. *Program Electronic Library and Information Systems*, 36(4), 236-252.
- Bulut, P. & Uzun, E. B. (2021). Sanal müzeler ve yaratıcı drama için bir atölye önerisi: Müze sınıfa geliyor. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 131-156. <https://doi.org/10.21612/yader.2021.005>
- Bülbül, H. (2016). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 681-694.
- Cordovil, D. (2022). The virtual museum as a tool for religious education. *Plura-Revista de Estudos de Religiao*, 13(1), 202-217. <https://doi.org/10.29327/256659.13.1-12>
- Creswell, C. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed method approaches*. S.B. Demir (Trans. Ed.). Eğiten Kitap.
- Çalışkan, E., Önal, N. & Yazıcı, K. (2016). Öğretim etkinliklerinde sanal müzelerin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adayları ne düşünüyor? *Turkish Studies*, 11(3), 689-706. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9275>
- Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 185-203.
- Çınar, C., Utkugün, C. & Gazel A. A. (2021). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkında öğrenci görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 150-170.
- Dağistan Özdemir, M. (2005). Türkiye’de kültürel mirasın korunmasına kısa bir bakış. *Planlama*, 1, 20-25.
- Darçın Şahin, İ. (2010). *Yerel kültür mirasının dijitalleştirilmesi ve halk kütüphaneleri: Yalova örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Deveci, H. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kültürden yararlanma: Öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 1-19.
- Dinç, B. (2011). Eğitime ailenin katılımı. E. A. Küçükyılmaz (Ed.), *Okul, aile ve çevre iş birliği* (s.55-74). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Eguz, S. (2020). Availability of virtual museum applications in courses based on the views of classroom teachers. *Cypriot Journal of Educational Science*. 15(2), 194–207. <https://doi.org/10.18844/cjes.v15i2.4501>
- Elbay, S. (2022). Distance education experiences of middle school 7th grade students in the Turkey during covid-19 pandemic: Virtual museum example. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 23(1), 237-256.
- Epstein, J. L. (2008). Improving family and community involvement in secondary schools. *Education Digest*, 73(6), 9-12.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. A. Saban & A. Ersoy. (Ed). *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (ss.51-105). Anı Yayıncılık.
- Eyvazova, Y. (2018). Kültürel mirasın müzeler aracılığıyla hayata geçirilmesi. *Yegâh Mûsikî Dergisi*, 1(1),79-92.

- Fedotova, O., Zhurakovskij, V., Ermakov, P., Cherkashin, I. & Cherkashina, E. (2021). *Virtual museum in the system of informal education (based on sports materials)*. XIV International Scientific and Practical Conference. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127312072>
- Ferdani, D., Pagano, A., & Farouk, M. (2014). Terminology, definitions and types for virtual museums. Retrieved from http://www.v---must.net/sites/default/files/D2.1c%20V_Must_TERMINOLOGY_V2014_FINAL.pdf
- Franceschi, R. B. & Alvarez, L. M. (2021). Bibliographic review: Existence of virtual museums for educational purposes is applied to the professional environment. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 4(3), 464-474. <http://doi.org/10.31681/jetol.947155>
- Fornasari, A. (2021). Distance education and cultural heritage: transformations in the post-literacy age: The case of MARTa. *Research on Education and Media*, 13(1), 1-6. 10.2478/rem-2021-0002
- Gross, Z. & Rutland, S. D. (2017). Experiential learning and values education at a youth camp: Maintaining Jewish culture and heritage. *International Review of Educational*, 63(1), 29-49. 10. 1007/sl 1 159-016-9609
- Güler, A., Halicioğlu, M. B. & Taşgın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerden nitel araştırma*. (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Gültekin, M. & Kılıç, Z. (2014). İlköğretimde çocuğu olan ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve eğitim gereksinimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 85-111.
- Güneş, E. & Alagöz, G. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kültürel miras tutumları üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(29), 753-777. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.397551>
- Islek, D. & Danju, I. (2021). The effect of museum education practices carried out on virtual teaching environments on prospective teachers' views. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 67, 114-135. <https://doi.org/10.33788/rcis.67.8>
- İlhan, G. O., Tokmak, A. & Aktaş, V. (2021). Virtual museum experiences of social studies teacher candidates. *Journal of International Museum Education*, 3(1), 74-93. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.958918>
- Karataş, S., Yılmaz, A., Kapanoğlu, G. & Meriçelli, M. (2016). Öğretmenlerin sanal müzelere dair görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 5(1), 112-125.
- Kaya, R. & Okumuş, O. (2018). Sanal müzelerin tarih derslerinde kullanımının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 7(1), 113-153. 10.17497/tuhed.397476
- Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83. 10.1501/Ozlegt_0000000115
- Kılcan, B. & Akbaba, B. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kültürel mirasa duyarlılık değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5(3), 113-137.
- Kılınc, A. Ç., Çepni, O., Kılcan, B. & Palaz, T. (2017). Öğretim üyelerinin görüşlerine göre Türkiye'de yeni kurulan üniversitelerin sorunları: Nitel bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 282-293. 10.5961/jhes.2017.207
- Külcü, Ö. T. (2015). Kültürel miras kavramının eğitim açısından önemi. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 27-32.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2015). Tarihi paylaşmak: Sanal müze projesi. Retrieved from <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-134104/tarihi-paylasmak-sharing-history-sanal-muze-projesi.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2009). Kültürel miras ve müzecilik. Retrieved from <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0>
- Lawson, M. A. (2003). School-family relations in context: Parent and teacher perceptions of parent involvement. *Urban Education, 38*(1), 77-133.
- Okolo, C. M., Englert, C. S., Bouck, E. C., Heutsche, A. & Wang, H. (2011). The Virtual history museum: Learning u.s. history in diverse eighth grade classrooms. *Remedial and Special Education, 32*(5) 417-428
- Öztürk, H.M., Güngör, H. & Ogelman, H.G. (2021). Okul öncesi dönemde kültürel miras eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: Denizli ili örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 5*(1), 175-203.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün & S. B. Demir (Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Pescarin, S. (2014). Museums and virtual museums in europe: Reaching expectation. *Scientific Research and Information Technology, 4*(4),131-140. 10.2423/i22394303v4n4p131
- Punako, R. (2018). *Computer-supported collaborative learning using augmented and virtual reality in museum education* [Unpublished doctoral thesis]. Nova Southeastern University.
- Schweibenz, W. (1998). *The 'virtual museum': New perspectives for museums to present objects and information using the internet as a knowledge base and communication system*. Internationalen Symposiums für Information swissens chaft Prag, 3-7 November 1998. Retrieved from http://www.informationswissenschaft.org/wp-content/uploads/isi/isi1998/14_isi-98-dv-schweibenz-saarbruecken.pdf
- Sheridan, S. M., Smith, T. E., Kim, E. M., Beretvas, S. N. & Park, S. (2019). A Meta-analysis of family-school interventions and children's social-emotional functioning: moderators and components of efficacy. *Review of Educational Research, 89*(2),296-332. 10.3102/0034654318825437
- Sidekli, S. & Karaca, L. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen aday görüşleri. *Gaziosmanpaşa Journal of Scientific Research, 5*, 20-38.
- Smith, T. E., Reinke, W. M., Herman, K. C. & Huang, F. (2019). Understanding family–school engagement across and within elementary and middle school contexts. *School Psychology, 34*(4), 363-375. <http://dx.doi.org/10.1037/spq0000290>
- Sungur T. & Bülbül, H. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının sanal müze uygulamalarına yönelik görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19* (2), 652-666. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.20xx.xx.xxxxx-xxxxxx>
- Şavakan, V. (2016). Ortaöğretim Türk edebiyatı program ve ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(2), 1302-1323. <https://doi.org/10.17556/jef.11705>
-

- Şimşek, G., Acar, E., Atalan Çayırmez, N. & Eliton Kesici, A. (2013). Exploring the role of the city as a learning environment for heritage education. *METU Journal of The Faculty of Architecture*, 30(2), 105-135. 10.4305/METU.JFA.2013.2.7
- Türe, H. (2020). Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması. A.S. Bilgili (Ed.). *Türk kültür coğrafyası* (372-394). Pegem Akademi.
- Türe, H. & Deveci, H. (2021). Utilizing family involvement activities in a social studies course: An action research study. *Education & Science*, 46(205), 409-452. 10.15390/EB.2020.9719
- Ulusoy, K. (2010). Open education students' perspectives on using virtual museums application in teaching history subjects. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 11(4), 36-46.
- Waanders, C., Mendez, J. L. & Downer, J. T. (2005). Parent characteristics, economic stress and neighborhood context as predictors of parent involvement in preschool children's education. *Journal of School Psychology*, 45, 619-636.
- Walhof, S. (2016). *Parent involvement in the middle school*. [Unpublished Master Thesis]. Dordt University.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.
- Yeşilbursa, C. C. (2011). *Sosyal bilgilerde miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Gazi Üniversitesi.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12 baskı). Seç.kin Yayıncılık.
- Zigler, E., Pfannenstiel, J. C. & Seitz, V. (2008). The parents as teachers program and school success: a replication and extension. *Journal of Primary Prevent*, 29, 103-120.